ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4734 — 7/20 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1901 — ՈՒՐԲԱԹ — 6 ՃԷՄԱԶԻԼ ԱԽԸՐ 1319 — ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4734

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Ման առաքեցեք ամսեայ բաժինը
à la Direction du Journal "AREVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան	140	Ղ.
» » » » վեցամեայ	70	»
» » » » եռամեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	40	Ֆր.
» » » » վեցամեայ	20	»

Գրամի փոխարէն փոստի դուլ կ'ընդունուի, 115
դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:

Տեղական բոլոր տարի ծախքը բաժանորդաց կը վերադրեցի.

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

ԿԱՐԵՒՈՐ

Կ'իմանանք թէ այն երիտասարդը որ, առանց ոնէ է կապ ունենալու մեր թերթին հետ, իբր պաշտօնեայ Արեւելքի վերջերս անոր ասոր դիմումներ կ'ընէր ծանուցումներ ստանալու փոխարէն դանձումներ կատարելու համար, կը շարունակէ իր շահագործութիւնները: Ուստի այս մասին հասարակութիւնը կրկին անգամ զգուշացնելով հանդերձ, հարկ կը դատենք դիմեցնել այդ պարոնին որ եթէ դարձեալ իմանանք որ յանուն Արեւելքի դիմումներ կ'ընէ, պիտի ստիպուինք իր անունը հրատարակել և պէտք եղած օրինական միջոցները ձեռք առնել իրեն դէմ:

ՍԽԱԼԸ ԴԵՌ Ի ԲԱԲԵԼՈՆ

«Երբու մոլար՝ եւ ճշմարիտ»

Կը թուի Կ. Ս. Իւթիճեան էֆէնտին ալ իրաւունք ունի (մեզ չհասկնալու): Անցեալ շաբաթի թիւ 35 Մասիսի մէջ իր ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ մը գրածն՝ ապացոյց մը ունի եղած է ասոր, և կ'արժէ՛ վերծարել զայն յանձնաժողովի մը մրցանակով, իր բովանդակ վրան գոց պարզութիւններովը, քանի որ ՍԽԱԼՆ ՈՒ ՆՈՐ ՍԽԱԼՆԵՐ ԴԵՌ Ի ԲԱԲԵԼՈՆ են, և անոնց հեղինակն ալ՝ հակառակ իր տասը ծանրութեան՝ Բերայի կոդրոնը բազմած՝ կը շարժէ ու պիտի շարժէ ալ Թերեւս իր գիւթական մուրճը գաւեւու համար անոնք հոն ի յաւիտեան:

Այդ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԵԱՆ մէջ նոր սխալներ (մենք չե՛նք ըսեր սուտեր) մըրջնորէն աւելցած՝ կը զեռան շուրջանակի, ինչպէս ամպերու փերթերն իրար կը քաշեն ու կը դիզուին իրենց բնութեամբն՝ ունի մութ բերանու համար. վասն զի բանն ի լոյս դրուած է անգամ մը(*), և ծածկել պէտք է զայն, իրեն քանի որ ո՛ւ չէ հնար խափանելու: Հինաւուրց էֆէնտին՝ 30 տարուան փորձառութեամբ ալ դեռ համզուած չէ սակայն որ առանց վասա՛՝ անհնար է այդ, ինչպէս որ ըրեր է այս անգամ կցկցելով կարգ մը անձնական անվայա զարգանաներ: Մենք ալ բացատրենք:

Ինք նախ կը հրատարակէ նամակ մը 1900 մարտ 20 Թուականեա՛՝ ի՛ր, որուն վաւերականութեանն ալ վրայ այնքան վստահութիւն չունենալու իրաւունք ունինք, քանի որ պաշտօնապէ՛ս չէ հրատարակուած, քանի որ պաշտօնական տիպոգրաֆիան ոչին բաւական ներկայ ոճով մըն է և քանի որ, վերջապէս, կարդ մը անձնական յերիւրումներու հետ հրատարակ կ'ելնէ ոսոխի մը կողմէն, որուն պատասխանելն ալ շատատանելն ալ ունին հաւասար անպատեհութիւններ:

Բայց սակայն էապէս դարձեալ՝ այդ նամակը կը շօշափէ Պատ. Իզմիրեանց Ցանձնաժողովին թելադրեալ դատապարտութիւնը, զոր անպէտներն հերքեցինք ծայրէ ծայր Արեւելքի մէջ՝ պատմական ու վկայագրական փաստերով. ուզողն և ի՛նք

(*) Գործին հրատարակութիւնն ալ ի մասոյ կ'աւարտի:

ալ կրնան նորէն կարդալ այդ վկայագրութիւններն ու փաստերը, ի հերքումս այդ զարմանալի նամակին:

Հոս պիտի գրենք ինչ որ արժան է ճշմարտութեամբ հերքելու համար կարգ մը այլեւայլան ու անպետ զուարճալիք՝ ներ, զորս հիւսեր է վրան գոց վարպետութեամբ մը՝ Թողլով բուն խնդիրն և մեր հերքումը:

Վաստա՛ կ ատրապարտ մեզի՛ ալ համար, սակայն ի՛նչ ընենք՝ պէտք է գոնէ հեռաքիքիները գոհացունել ու մեր անձը պատասպարել:

Այդ նամակին մէջ տարփողուած խոսո՛r սխալներուն իրարու նմայլ կը յիշատակուին միայն երկո՛ւ հատ, միայն երկո՛ւ յերիւրա՛նք և ո՛չ աւելի:

Ասոնց մին է եղեր Մեծ Նոր խանի սեղանաւորական ձեռագիրին համեմատ՝ մեր բաժնելն հայ մեծատուններն ինոնեակ դասակարգութեան, որոնց մէջ հասարակ լուսայափոխներ ալ երկրորդ կամ երրորդ աստիճանի բարձրացեր են եղեր:

Մեր պարտքն է սակայն միշտ իրարու պատիւ՝ հեռաւել կէս առ կէս, ինչպէս որ ըրած ենք, Մեծ–Նոր խանի սեղանաւորական այդ միակ հին տետրակին՝ որ Թուի խմբագրուած էր 1840ին. (Մինչ Կ. Ս. Իւթիւճեան էֆէնտին՝ մառնալով իր Տէրտէրեան տետրակները աշակերաբար օրինակելը, մեծութիւն և ազգիկութիւնը, Պարտիզպանեան Թուրքանին հետ՝ մեծ ածականին քանակական միայն ըլլալը կը փաստէր աղաղակելով ընդդէմ մեծ մաքիտարոսին, որ մեծը՝ որակական կը վճռէր ու կը լուէր «Տես Իւթիւճեան յիշատակներ»): Մերկամաւասել դասակարգութեանց ճշդագոյն աղբիւր համարել զայդ տետրակը մեր ճիշդ պարտքն էր ու է, և չենք կրնար ակամէ դնել կարմիր–մելանին կամ Մասիսին հին խմբագրապետին, որ հարիւ տաս տասներկու տարի եղաը, 1852ին կրնար իրարու մեծցած մը մատնելայդ մեծ Նոր Խանի սեղանաւորական սենեակին դրան՝ Թերեւս միա՛յն բաժանորդ դանելու կամ վճարուելու համար:

Զեռագիրը դեռ մեր քով կը կենայ, կրնայ սատեղ տալ՝ որչափ կ'արժէ այդ բանը:

Սխալին երկրորդն և վերջինն է եղեր՝ մեր գրուածին մէջ Պեզենեանի դեմ յայտնի հակակրութիւն մը գտնուելը, բայց ո՛չ տեղը կը ցուցուի. և ո՛չ գոնէ դիր մը նմայլ մէջ կը բերուի մեր այդ երգեալ հակակրութեան: Ցանձնաժողովին տեղեկագիրն հրատարակուելէն յետոյ առաջ այս տարուան Մարտի և Ցունիսի Բազմավէպներուն մէջ՝ ուզողը կրնայ կարդալ Ղազէզ ամիրայի համար գրածներս, զոր համեմատած ենք նախ՝ անցեալ դարու ամէնէն նշանաւոր հայ մեծատուն Եղուզ ամիրային հետ՝ ըսելով Թէ—Ղազէզի պէս ամէնաբարեւոր մա՛րդ մըն էր, մա՛րդ Ղազէզի պէս — (Տե՛ս Բազմավէպ 1901 Ցունիս ամիսի էջ 268, սիւն Ա. տող 32): Ապա (նոյն անդ էջ 271, սիւն Բ.) Գրիգոր ամիրայի միջոցով Ղազէզ բարձրացուցած ենք առաջին աստիճանի պատուներու և (էջ 272 սիւն Ա.) անոր ձեռքով Գրիգոր ամիրայի համար կարեւոր բարեխօսութիւն մը ընել տուած ենք գործին վերջին մասին մէջ ալ տալով Մեսրոպ ամիրային իր արժանակրդ դիրքը և Տատեանց ու Պալեանց հետ, զատելով զայն միւս սեղանաւոր ամիրաներէն ու վարպետ ամիրայ անունով որակելով զայն, ինչպէս արժան և իրա՛ւ ալ էր: Կ. Ս. Իւթիւճեան էֆէնտին՝ երբեմն կը յաճախէր հոն՝ իրեւ միշտ քրքիջելով, փոփոխութիւններ, անձնական նպատակաւոր յաւելուածներ, աւելն ընել ուզելով պուէսին այդ կենսագրութեան մէջ. մենք որ իր և անոր յարաբերութիւններն ալ իմաստասիրած էինք և իր խոժռութիւններէն ալ կը կասէինք որ դեռ հին 1881էն ի՛սկ ունի մեզի դէմ, նոյն մեղմով ընդդիմացանք և ապա առ խազարութեան և առ ծերամեծարութեան՝ Հրանտ էֆ.ի մէջ-նորդութեամբը բանն իրենց ձգեցինք, որ ուզածնին ընեն և գոհացունեն անձնասիրութիւններն՝ երբ խօսք ալ տրուեցաւ մեզի ապա առանձնակի տալով տալ այդ ասատատալ կենսագրութիւնը՝ գործադրել տալով ալ հոն մեր խիղճին պարտքն ու հեղինակութեան չեզոք իրաւունքը: Այս հարկերուն ներքեւ էր որ մենք մտէն ու նորէն (*) տեսած և ծանօթացած էինք Կ. Ս. Իւթիւճեան էֆ.ի հետ՝ մինչեւ որ նոյն 1898ի կէսերը զմեզ ասուն հրաւիրելով քանիսով՝ կարգ մը պատմական ու անձնական զրուցաբութիւններ ունեցանք հետեւեալ պարագաներով:

(Մնացեալը վաղը) Յ. Գ. ՄՐՄՐԵԱՆ

ԶԻԿԶԱԿ ՆՕԹԵՐ

ՆՈՐԱԶԷՊ ՄԸ

Գձուձ ծաղրածութիւն մը չէ՝ քննադատութիւնը,—ինչպէս շատեր ուզած են ըմբռնել զայն,— որպէս զի կեղծաւորութիւն մը պահել պէտք ըլլար, ամէն անգամ որ բացորոշ յայտնութիւններ ընելու պէտքը զգայ մարդ:

Այդ ըմբռնումով,—ու մանաւանդ անխախտ համոզումով Թէ, ամէնէն պզտիկ խնդիրներն անգամ չեն դադրիր ունենալէ իրենց կարեւոր օգտակարութիւնը, քննադատութեան աշքին,—պիտի չանամ վերլուծումը ընել նորավէպի մը, որ տ՛նոր համար մանաւանդ յատկանշական է, օրը օրին հրատարակուած անհամար նորավէպներուն մէջէն, որովհետեւ կարգ մը բացարձակապէս զառանցական անհասկանալիութիւններէ զատ, վերջապէս սնամէջութիւն մըն ալ կը մարմնացնէ իրմով:

Շատ պարզ պատմութիւն մըն է նորավէպին նիւթը: Խելքը փախցուցած աղայ մը, Եդուարդ, որուն «խցիկին պատուհանները սեռ հրատարակուեցաւ. Զարեհ էֆ. Եուսուֆեանի Կ. Ս. Իւթիւճեան էֆ.ին վարձած Մասիսին մէջ: Մասիսի հին խմբագրապետ Կ. Ս. Իւթիւճեան էֆ.ն ալ երբեմն կը յաճախէր հոն՝ իրեւ միշտ քրքիջելով, փոփոխութիւններ, անձնական նպատաւոր յաւելուածներ աւելն ընել ուզելով պուէսին այդ կենսագրութեան մէջ. մենք որ իր և անոր յարաբերութիւններն ալ մեզի իմաստասիրած էինք և իր խոժռութիւններէն ալ կը կասէինք որ դեռ հին 1881էն ի՛սկ ունի մեզի դէմ, նոյն մեղմով ընդդիմացանք և ապա առ խազարութեան և առ ծերամեծարութեան՝ Հրանտ էֆ.ի մէջ-նորդութեամբը բանն իրենց ձգեցինք, որ ուզածնին ընեն և գոհացունեն անձնասիրութիւններն՝ երբ խօսք ալ տրուեցաւ մեզի ապա առանձնակի տալով տալ այդ ասատատալ կենսագրութիւնը՝ գործադրել տալով ալ հոն մեր խիղճին պարտքն ու հեղինակութեան չեզոք իրաւունքը: Այս հարկերուն ներքեւ էր որ մենք մտէն ու նորէն (*) տեսած և ծանօթացած էինք Կ. Ս. Իւթիւճեան էֆ.ի հետ՝ մինչեւ որ նոյն 1898ի կէսերը զմեզ ասուն հրաւիրելով քանիսով՝ կարգ մը պատմական ու անձնական զրուցաբութիւններ ունեցանք հետեւեալ պարագաներով:

(Մնացեալը վաղը) Յ. Գ. ՄՐՄՐԵԱՆ

(*) 1881ին՝ զինքն անձնապէս այնչափ չճանչցած՝ ալիարհարար գրքատաւ, ժամանակին ուրիշ խնդիրներու եւ մանաւանդ երկու նախատեալ ու լքեալ ակադեմիկ մատենագիրներու պատիւին և սիրուն համար բաւական ինկած եղած էինք իր Մասիսին հետ և ասոնց յիշատակը քանով մերթ ալ սրամտութեամբ կը յիշեցնէր ինք դարձեալ և իր հասակակից ինձ որդին՝ Մխիթարեանի վրայ գրածներուս պատմականին մէջ իսկ նմանելի կարծելով իրեն դէմ բաներ մը:

(*) Մանրերէն ալ հաս մը Հայրապատաւ կարմիր–մելան քաշողը մեզի ըսած է բերանացի մը. տեղ մը մեծկակ աշակերտ ըսեր ենք եղեր ու սեծկակ բառ չըլլար եղեր. բայց եթէ ինք իրեւ խոսասվանահայր չներեց անոր՝ Մեծն Աստուած ներեց անշուշտ՝ որ այդ մեծկակ մարդո՛ց յանդիման գործենք այդ մանր սխալներն ալ՝ որպէս զի աշքի չի գանք մենք ադեկնորէն: Երբեմնի՛ կ ծերեր:

(*) Գործին հրատարակութիւնն ալ ի մասոյ կ'աւարտի:

—)(108)(—

ԹՕՐԻ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐԸ

ՍԱՌԱ ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ

ԺԶ

—Սառա, պիտի բացատրէ՞ք թէ ինչո՞ւ համար հոս կը գանուիք:

Կիներու յատուկ եղող ճարպիկութեամբ՝ Սառա ուղղակի պատասխան մը տալու տեղ, ինք ալ հարցում մը ըրաւ.

—Դո՞ւք գոցեցիք այս դուռը, ըսաւ, սէգ շարժումով մը ցոյց տալով սրահին դուռը:

—Այո՛ ,երկար առեն ձեզ սենեակները փնտռելէ յետոյ, պատասխանեց կոմսը: Բայց կը խնդրեմ, ձեզի համար շատ դիւրին պիտի ըլլայ լուսաբանել այս դժնդակ կացութիւնը: Տուէք այդ բացատրութիւնը, մեր ամէնուն շահուն համար գէթ:

—Ձեր բանած ընթացքէ՞ն յետոյ, գոչեց Սառա համարձակօրէն: Իրաւ որ ձեր խնդրանքը քիչ մը ուշ մնացած է: Ուզեցիք բանութիւն բանեցնել, էՀ ուրեմն, շարունակեցէք ձեր ընթացքը:

Ու մանկամարդ կինը թեւերը խաչաձեւելով ու արհամարհոտ կերպարանք մը առած՝ կատարելապէս անտարբեր կը ձեւանար անցած դարձածին, բոլորովին անմեղ կնոջ մը պէս:

Կոմսը զսպեց իր բարկութիւնը, որ պայթելու վրայ էր: Ուզեց հանդարտանալ:

—Մտիկ ըրէք Սառա՛, ես բանէ մը չէի կասկածեր, միայն դիպուածն է որ դիս հոս բերաւ: Բայց հիմա ահեւելի կասկած մը արթնցած է իմ մէջս: Մինթէ ամէն բան չարդարացնէ՞ք իմ կասկածներս: Կարծեմ թէ շատ պահանջկոտ չեմ ըլլար՝ բացատրութիւն մը պահանջելով ձենէ: Եթէ բան մը չկայ, ձեր կողմէ բան մը կը բաւէ, բայց պէտք է արտասանէք այդ բառը. կը պահանջեմ զայն, եթէ ոչ...

Սառա փայլակնացայտ աշքերով ու կուրծ պատասխան՝ կոմսին առջեւ ցցուեցաւ, ըսելով.

—Եթէ՞ ոչ:

—Եթէ ոչ, վերջը դէշ կ'ըլլայ գոչեց կոմսը, որուն դէմքը, որ մինչեւ այն տեղ տժգոյն էր, կարմրագոյն դարձաւ

—Կը սպառնա՞ք ինձի, ըսաւ Սառա: Շա՛տ լաւ, բան մը չպիտի ըսեմ ձեզի:

—Ա՛հ, զգուշացէ՛ք:

Ու կոմսը գլխարաց, ձեռքերը դաղդղուն ու ամէն բանական միջոց ի գործ դնելու կերպարանքով յառաջացաւ դէպի Սառա: Ներկաները դեռ քայլ մը առնելու տեղ չունեցած՝ կոմսը հասաւ իր կնոջ քովէ: Երկուքն ալ դիրքը դիտեցին մօտէն. գիտէիք իրարու կը հպէին իրենց դէմքերը: Մանկամարդ կնոջ ճակտին վրայ կը կարդացուէր անդուսպ համարձակութիւն մը, իր շրթունքները արհամարհոտ ժպիտ մը ու աշքերը հանդարտ նայուածք մը ունէին: Կոմսը եւ ընկրկեցաւ այդ դիմադրութեան առջեւ ու գոչեց.

—Ա՛հ, թշուառական կին, պիտի ըսպաննէք զիս:

Կոմսը իր ոտքերուն վրայ դանդաղեց և քիչ մնաց վար պիտի իյնար: Զատաղանց ժժգունած էր. Սէվրաք քայլ մը առաւ՝ կոմսին օգնութեան փութալու համար: Մեւեանոյն առեն օրիորդ Պլանշ դրան վարագոյրը վար առնելով՝ ներս մտաւ:

—Պլա՛նշ, գոչեց կոմսը:

Ու ընկճուած վար նստաւ, Թոյլ տալով որ նորատի աղջիկը իր հրակէզ ճակատը համբուրէ ու իր սառուցիկ ձեռքերը սեղմէ: Սառա եւ քաշուած էր՝ Պլանշը նշմարածին պէս: Ցիրսաւ փրկութեան միջոց մը նշմարեց Պլանշի միջամտութեան մէջ:

—Շատ պիտի զարմանամ, ըսաւ Մէրլօ գնդապետը, եթէ աղջիկս ալ ներս չմտնէ իր կարգին:

Պլանշի երեւումը մեծ սիսիանք պատճառեց կոմսին:

—Դուն հո՛ս էիր, դուակս, հարցուց:

Եթէ կոմսը այնքան յուզուած չըլլար, լաւութեան մէջ պիտի լսէր Սէվրաքի ու Սառայի ենչուած ենչաւութիւնը, որոնք վայրագ անձկութեամբ կը սպասէին նորատի աղջկան պատասխանին:

Պլանշ հանդարտ նայուածք մը նետեց կոմսուհիին և Բիէռի վրայ ու իր ընելիք սուտը պարտկելու համար կոմսը համբուրելով, ըսաւ.

—Այո՛, մօրեղբա՛յր, հոս էի:

—Մո՞ւթին մէջ, հարցուց Մէրլօ:

—Ո՛չ դնդապետ, պատասխանեց նորատի աղջիկը, առանց իր հանդարտութիւնը կորսնցնելու: Կոմսուհին, այս պարոնները և ես մատենադարանը կը գտնուէինք: Երբ Պ. Սէվրաքի դուրս ելլելը արդիւնաւորելու համար տղմուկ հանեցէք, կոմսուհին վար իջաւ, հասկնալու համար թէ ի՞նչ է պատահածը: Կը խոստովանիմ թէ ես վախցայ և վեր ելայ՝ մտիկ ընելու:

—Մտի՞կ ընելու:

Բիէռ թափանցող աշքերով նայեցաւ նորատի աղջկան, հատատակամ ու համակերպած տեսաւ զայն, զոհուելու պատրաստ մարտիրոսուհիի մը պէս: Սէվրաք կարծես ըսել կ'ուզէր անոր. «Բանի որ լսեցիք ամէն բան, հասկացաք թէ կ'ատեմ ու կ'անիծեմ իմ ոճիրս: Լաւ դիտէք թէ իմ հոս գալուս պատճառը ակամայ է: Նեղեցէ՛ք ձեզի առած նեղութեանցս ու ձեր ամօթխածութեան վիրաւորուելուն համար:»

—Ամէնքնիդ մէկէն ի՞նչ կ'ընէիք հոն, հարցուց կոմսը մեղմօրէն:

Պլանշ վարանեցաւ: Նորատի աղջիկը իր ազնիւ սրտէն թելադրուած՝ ուզած էր հեռացնել իրեններուն սպառնացող վտանգը ու կոմսին գաղտնի պահել ահաւոր ճշմարտութիւնը: Եւ ատոր համար այնպիսի ճամբու մը հեռուած էր, որուն ելքը չէր կրնար դանել: Պէտք էր պատրուակ մը գտնել՝ իր սուտը պարտկելու համար: Բայց չէր կրնար շարժուիլ մը գտնել. բարեբաղդաբար, Ցիրսաւ օգնութեան հասաւ օրիորդ Պլանշի.

—Զօրավար, եթէ կը նեղէք, ձեզի պիտի բացատրեմ այդ հանգամանքի պատճառը, ըսաւ Ցիրսաւ վերջին վար չափչփելով Մէրլօն, որ ծամածռումներ կ'ընէր անկիւն մը քաշուած: Իրողութիւնը շատ պարզ է:

Ցիրսաւի մէջամտութիւնը ա՛լ աւելի մտատանջութիւն պատճառեց Սէվրաքի: Իր բարեկամը ի՞նչպէս մէջէն պիտի ելլէր:

Ցիրսաւ շարունակեց.

—Սէվրաքը մինչեւ անտառին ճամբան առաջնորդեցի: Կարծեմ թէ մեր երթալը տեսաք: Ճամբան, հարցաքննեցի զայն, ձեր տուած խորհուրդին համաձայն, ինչպէս կը յիշէք: Բարեկամիս հարցուցի թէ ի՞նչ են իր տխրութեան ու յեղակարծ մեկնումին պատճառները. ինչպէս յայտնի է, վատակիր սրտերը իրենց բոլոր ցաւերը կը պատմեն, երբ համակրող բարեկամի մը կը հանդիպին, որ շատ կը թախանձէ: Վատահար հոգի մը մեծ սիրտ ու թերեւսցում կը զգայ՝ երբ իր գաղտնիքները ուրիշին հաղորդէ:

Ցիրսաւ վատահ իր ոտք դրած կուտակին վրայ՝ ճարտասանական ձեւերու կը դիմէր: Խնամուած պարբերութիւններ կը չինէր ու սրտայոյզ ածականներ կը գտանէր: Սէվրաք, Սառա և Պլանշ ահարեկած էին, տեսնելով Ցիրսաւի բռնած ուղղութիւնը:

—Բիէռ ինձի խոստովանեցաւ թէ երկար տարիներ է վեր անոյշ սէր մը կը տածէ տոհմիկ ու հարուստ աղջկան մը նկատմամբ, ըսաւ Ցիրսաւ: Բիէռի մտքնուքը սա բանին մէջ կը կայանար թէ ի՞նչպէս պիտի համարձակէր ձեռքը խնդրել այդպիսի աղջկան մը, ինք որ հարստութիւն չունէր: Զէր ուզեր նուաստացուցիչ մերժումի մը հանդիպիլ ու կը նախընտրէր հեռու ալ: Ես ի՞նչպէս իր խղճահարութեանց հետ կռուիլ, ուստի հարցումներ տեղացուցի և ի վերջոյ կըրցայ հասկնալ թէ ո՛վ կը սիրէր ան...

—Ցիրսա՛ւ, ընդմիջեց Սէվրաք, թախանձելով իր բարեկամին որ լռէ:

—Շարունակեցէ՛ք, գոչեց կոմսը, ես կը հրամայեմ...

—Սիրելիս, քու վարանումներդ անտեղի են, ըսաւ Ցիրսաւ, քանի որ բաց է կոմսէն, ամենքս ալ դիտենք քու զգացումներդ այդ մասին... Անկեղծօրէն խոսելու վայրկեանը եկած է: Եւ որովհետեւ կ'ուզէր վազը մեկնիլ, իրեն ըսի թէ անիմաստ բան էր իր ըրածը ու դժեակ բերի զինքը: Սովորութիւն է որ երբ մէկը աղջիկ մը կը սիրէ, անոր ընտանիքին կը դիմէ... Արդ, Սէվրաք ձեզի վախնալով արիին կոմսուհիին դիմեց, և եթէ գընդապետ Մէրլօ անտեղի եռանդով մը յեղաշրջած չըլլար մեր բոլոր ծրագիրները, վաղը հանդարտօրէն պիտի լսէիք իրողութիւնը, ինչ որ հիմա ստիպուած ենք պատմել՝ ծանր ոգեւորելիքներու տակ:

(Շարունակելի)

Բայց առով չի լմննար, նորէն կը սկսի պատմութիւնը, «ներչնչումը կը մարի ալ, երբ եկեղեցին չտեսներ աղջիկը»: «Առաջին անգամն էր որ այդպէս բոլորովին կը տեսնէր զինքը հոդին զրայ.»—բոլորովի՞ն, հոդի՞ն վրայ, ո՛վ զարհուրանք— «Դիմաւորումին, այդ հոդը կը վսեմանայ, (? ու ողորկ ու մաքուր աղօթաբակը կը ժժգունի»,—սարսափ, հոդը կը վսեմանա՛յ և աղօթաբակը կը ժժգունի՛...»—Հոս սարսուռն էր, հո՛ն թրթռում միայն !!!:

«Բայց օր մը աղօթաբակը իր յաղթական կը տանի հոդին դէմ:»—Սարսափելի՛ բան, աղօթաբակը իր յաղթանակը կը տանի հոդին դէմ (!!):

«Հանդէսի օր մը երիտասարդը ներկայ պիտի գտնուէր սեռ.ներու դպրոցը»: «Ցանկացած կը տեսնէ Նուարդը,—սիրուհին, «գոյրը»,— բարձրը, հանդիսարահին կողմնակի լայն պատուհանի մը առջեւ, արմատկը դաշնակի մը կրթեցուցած: «Սեռ.ներու դպրոցին մէջ ուզուած փակոմամ մըն էր տարկա,—ո՞վ գիտէ, մե՛ծ գաղանիք,—դաշնակին հետ ամուսնացած էր»:—Թերեւսոլիներուն համար չեղած բան չէ կայ աշխարհի վրայ:

«Երիտասարդը հո՛ն կը վազէ, դէպի խորունկի դաշնակը կը խոյանայ»: «Մեղմամ ու չեշտամ ահաւոր կ'ելան աս ահաւոր տաքին մէջ որ հեչել առած էր անուրջը, վայրկեան մը, ոսկի հնչումով», և երիտասարդը կը գտուայ, բայց՝ գ՝ականջնիդ, խոշո՛ր մեծ խօսք մը, չըսուած, բարձր, վեմ խօսք մը.

«Պոն ժո՛ւռ մա սէօռ»

Եւ նորավէպը կը լմննայ, 1898 յուլիսին, դեռ աղաղակները չի խոսած և.... հապա՛... Հիւսայի գրիչէն Թռած:

Պատմութիւնը նոյնութեամբ պատմելէ ետքը ծայրէ ծայր, օրինակ մը, եթէ կը հանիք, որուն ակամայ կ'երթայ միտքը, այս նշանաւոր նորավէպին տաքիով:

Դատարաններու մէջ, դատաւորը երբ ամբաստանութիւն մը մտիկ ընելու համար շաղակրատ մարդու մը հանդիպի, որ ծայրը պոշը չի բերեր շաղակրատութեան, առանց բան մը հասկնալու, դատաւորը, ծանր չեշտով մը շատախօսին խօսքը կտրելով, դիտել կուտայ.

—Հետեւա՞նք...:

Ճիշդ նոյն հեգնոտ հարցումին ծնունդ կուտայ այս նորավէպն ալ, երբ կարգ մը իրար չբռնող խոսուրտուքներէ ետքը,—ուր տրձակ Թերը, ատաւոր Թերը, անդրաշխարհի դաշնակը, խորհուրդը, գոյրը, սեռ.ը իրար կը խառնուին,—մէկ անգամէն կը խլուի պատմութիւնը, անմարակ եղբակացութեան մը մէջ.— «Պոնժո՛ւռ մա սէօռ»:

Ուրիկը իրաւունք չունի՞, երբ շատ հեգնոտ վերջաբերում մը ունի ամէն զըղտիկ բանի համար:

Փախուկին մէկը, տղկան մը կը սիրահարի, կը գինովցայ ատոր տանուրջովը» և զայն տեսնելուն, խելքը Թռցնելով «Պոնժուռ մասէօռ կ'ըսէ»:

Ի՛նչ մեծ խօսք: Ի՛նչ ամբարիշտ:

ԵՆՈՎՔ ԱՐՄԵՆ

Ցիրսաւ ինձի խոստովանեցաւ թէ երկար տարիներ է վեր անոյշ սէր մը կը տածէ տոհմիկ ու հարուստ աղջկան մը նկատմամբ, ըսաւ Ցիրսաւ: Բիէռի մտքնուքը սա բանին մէջ կը կայանար թէ ի՞նչպէս պիտի համարձակէր ձեռքը խընդրել այդպիսի աղջկան մը, ինք որ հարստութիւն չունէր: Զէր ուզեր նուաստացուցիչ մերժումի մը հանդիպիլ ու կը նախընտրէր հեռու ալ: Ես ի՞նչպէս իր խղճահարութեանց հետ կռուիլ, ուստի հարցումներ տեղացուցի և ի վերջոյ կըրցայ հասկնալ թէ ո՛վ կը սիրէր ան...

—Ցիրսա՛ւ, ընդմիջեց Սէվրաք, թախանձելով իր բարեկամին որ լռէ:

—Շարունակեցէ՛ք, գոչեց կոմսը, ես կը հրամայեմ...

—Սիրելիս, քու վարանումներդ անտեղի են, ըսաւ Ցիրսաւ, քանի որ բաց է կոմսէն, ամենքս ալ դիտենք քու զգացումներդ այդ մասին... Անկեղծօրէն խոսելու վայրկեանը եկած է: Եւ որովհետեւ կ'ուզէր վազը մեկնիլ, իրեն ըսի թէ անիմաստ բան էր իր ըրածը ու դժեակ բերի զինքը: Սովորութիւն է որ երբ մէկը աղջիկ մը կը սիրէ, անոր ընտանիքին կը դիմէ... Արդ, Սէվրաք ձեզի վախնալով արիին կոմսուհիին դիմեց, և եթէ գընդապետ Մէրլօ անտեղի եռանդով մը յեղաշրջած չըլլար մեր բոլոր ծրագիրները, վաղը հանդարտօրէն պիտի լսէիք իրողութիւնը, ինչ որ հիմա ստիպուած ենք պատմել՝ ծանր ոգեւորելիքներու տակ:

(Շարունակելի)

Քաղաքական Լուրեր

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Պ. Ռուզվելթի յայտարարութիւնը.—Ցուղարկաւորութիւնը.—Պ. Հէի ծանուցագիրը.—Ամերիկեան տարօրինակութիւն.—Անձնասպանութիւններ.—Սուզի արտայայտութիւններ.—Ցաւակցական հեռագիրներ.—Պ. Ռուզվելթի Պրէսիդենտ ժամանումը.—Պ. Ռուզվելթի մէկ ճառը.—Տիկին Մաք Քինլի.—Պ. Մաք Քինլիի կտակը։

Նախագահ Պ. Ռուզվելթ կիրակի օրը սա յայտարարութիւնը ուղղեց ամերիկեան ժողովուրդին՝ ծանուցանելով Պ. Մաք Քինլիի մահը.

«Անկեալ շաբթու եղած ջանքերուն, անոր գոյութիւնը պահպանելու համար, ոչ միայն ամերիկեան ժողովուրդը վկայ է, այլ բոլոր ժողովուրդները այն բարեկամ ազգերուն, որոնց համակրական ուշադրութիւնը, երբ տակաւին ամէն յոյս կորսուած չէր, մեծ մխիթարութիւն մը պարգևեցին։ Հիմա որ խորը վախճանը հասաւ, կը խնդրեմ իմ կողմէս թարգման հանդիսացէք՝ խորը լուրը հաղորդելու այն պատուիրակ ազգին կառավարութիւնը՝ որ ոչնչան արժանաւոր կերպով կը ներկայացնէք։ Նաև կը խնդրեմ որ ծանուցանէք թէ, հիմնական օրէնքին պահպանութեան համաձայն, նախագահի պաշտօնը հիմա յանձնուած է Մ. Նահանգաց դեր-նախագահ Պ. Թէոդոր Ռուզվելթի։»

—Կիրակի առաւ. Պ. Միլլերի տանը մէջ, ուր հիւանդացաւ Պ. Մաք Քինլի, հոգեհանգիստ կատարուեցաւ մէջտեղական երգչին կողմէ։ Պ. Ռուզվելթ և նախարարները չբնակուած էին Պ. Մաք Քինլիի դագաղը։ Սենեկին մէջ կային նշանաւոր անձնաւորութիւններ և հանդուցեալին ընտանիքի անդամները։ Արգելցուութիւններէ և մեռելական աղօթքներէ ետքը, նախագահին մարմինը փոխադրուեցաւ քաղաքապետարան պաշտօնարան։ Հետևեալ զօրքերու վրայ դուռ-մարտակներ փողոցի մէջ բարեւի կեցած էին։ Կէս օրէն վերջը ժողովուրդը արտօնուեցաւ դագաղին առջև անցնելու։ Հոգեհանգիստին ատեն հաղարաւոր ժողովուրդ հաւաքուած էր տանը շուրջը։ Պ. Մաք Քինլիի մարմինը իրարու մէջ դրուած 3 դագաղներու մէջ զետեղուելէ առաջ, հանգուցեալին դէմքին կողմերը առնուեցաւ գանգ։ Դագաղին վրայ գրուած էր.—«Ուիլեամ Մաք Քինլի, ծնած էր 1843 յունուար 29ին և մեռած 1901 սեպտ. 14ին»։ Նախագահին մարմինը, ընտանիքի անդամները, նախարարները և այլն առնող կառավարը երկուշաբթի առաւ Պրէսիդէնտ Ճամբայ ելաւ և իրեկուան Ուաշինկթըն հասաւ։ Դագաղը գիշերը դրուեցաւ Սպիտակ Տան մէջ և երեքշաբթի առաւ փոխադրուեցաւ Քապիթոլի գմբեթաւոր յարկը և մինչև իրիկուան հոն մնաց։ Կրօնական արարողութենէ մը ետքը, չորեքշաբթի կէս օրը երկուքուկէս ժամ անցած, նախագահին մարմինը Քանթոն տարուելով, հինգշաբթի այսինքն երէկ՝ հոն ալիսի հասնէր։ Հոգեհանգստեան արարողութիւնը Քանթոնի մէջ ալիսի կատարուի։ Կ'ըսուի թէ տիկին Մաք Քինլիի փափաքին համաձայն հանդուցեալ նախագահին մարմինը պիտի թաղուի Քանթոնի իր բնակարանին մէջ։

—Կիրակի օրը բողոքական բոլոր աղանդներու մէջ երգուեցան հանդուցեալ նախագահին սիրած սա երգերը.—«Ալեւլի քեզի մօտ, Աստուած իմ և ամենաորդ մեզ քաղցր լոյս»։ Միլիոնաւոր անձեր կը կրեն Պ. Մաք Քինլիի մանրանկար կենդանագիրը սեւ շղթանակի մէջ առնուած։ Նախագահին հիւանդութեան ու մահուան լուրը այնքան բուռն ապատրութիւն մը գործեց ամերիկեան ժողովուրդին վրայ որ քանի մը հոգի անձնասպան եղան։ Նիւ-Եորքի մէջ մարդ մը երկու անգամ ռէվոլվէրով ինքզինքը զարկաւ կուրծքէն ու սատմրքին վրայէն։ Զիքագոյի մէջ առանձրեցաւ տարեկան ազնիկ մը նախագահին մահը իմանալուն պէս անձնասպան եղաւ։

—Նիւ-Եորքի ժողովուրդը Հերալտի խմբագրատան դանգակին հնչելէն իմացաւ Պ. Մաք Քինլիի մահը. ամէնքն ալ զուխնին բացին և խոնարհեցան աղօթելու պէս։ բոլոր դէմքերու վրայ խորին յուզում մը գրոշմուած էր։ Շատերը կ'արտասուէին։ Նիւ-Եորքի քաղաքապետը անմիջապէս ցաւակցական հեռագիր մը ուղղեց տիկին Մաք Քինլիի։ Նաև հրամայեց հանրավարական սգումներուն որ իրենց չենգրերը սեւերով ծածկեն։ Միանգամայն հանգուցեալ նախագահին վերջին խօսքերը.«Թո՛ղ Աստուծոյ կամքը ըլլայ» տպիսակ դիներով գրուին սեւ օթոցներուն վրայ։ Նիւ-Եորքի սակարանը փակուեցաւ։ Զանազան արուեստներու համար կատարուելիք գումարումները յետաձգուեցան։ Պ. Մաք Քինլիի յուսահատական վիճակը թէև ծանուցուած էր, սակայն մահուան գոյժը խոր ապատրութիւն գործեց Նիւ Եորքցիներուն վրայ։ Ամէն կողմ սուգի նշաններ դրուեցան։ Թաղական և հանրային հաստատութիւնները փակուեցան։ Գործերը գրեթէ դադրեցան։ Մ. Նահանգաց բոլոր քաղաքներուն ծանուցումներ հրատարակեցին՝ յայտնելով ժողովուրդին զգացածները։ Բազմաթիւ միջնորդներ գումարուեցան և ցաւակցական որոշումներ արուեցան։ Ընկերութիւնները հաւաքուեցան՝ հանգուցեալ նախագահին յիշատակը յարգելու մասին հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու համար։ Բէնսիլվանիի նախագահը որոշեց որ երկուշաբթի օրը հանրային սուգի օր մը ըլլայ այն մեծ վշտին համար՝ որով համակուած է երկիրը։ Պըֆալոյի մէջ է որ ամէնէն աւելի վիշտ կը տիրէ, վասն զի Պ. Մաք Քինլի հիւր էր նոյն քաղաքը հիւանդացած պահուն։ Շաբաթ օրը կառավարական բոլոր պաշտօնատունները դադրեցան։ Սանֆրանսիսքոյի ու Պոսթընի մէջ թատերական ներկայացումները յետաձգուեցան։ Զիքագոյի մէջ երբ մահուան լուրը իմացուեցաւ, ժողովուրդը սկսաւ երգել «Աւելի քեզի մօտ, Աստուած իմ» երգը։ Դպրոցականներն ալ գլխաբաց և բարձրաձայն սկսան երգել։

—Աշխարհի ամէն կողմերէն ցաւակցական հեռագիրներ կը հասնին Տիկին Մաք Քինլիի բնակարանը և Ուաշինկթընի Մ. Նահանգաց մարքազաղաքին մէջ, ամբողջ գիշերը մինչև առաւ, ժողովուրդը փողոցներուն մէջ կեցած էր Պըֆալոյէն լուր առնելու համար։ Գերմանիոյ Կայսրը Տանցիկէն անգլիերէն լեզուաւ հեռաձայնել երկու հեռագիրները ուղղեց մէկը՝ Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց Նախարարին և միւսն ալ Տիկին Մաք Քինլիի.

«Մաք Քինլի նախագահին կանխահաս մահէն խորապէս ցաւած, կը փութամ յայտնել այն ամենամեծ ու ամենասիրելի համակրութիւնը զորս գերման ժողովուրդը կը զգայ ամերիկեան մեծ ազգին համար։ Գերմանիա կ'ուզայ Ամերիկայի հետ՝ այդ ազգին այն ազնիւ զուարթը որ մեռաւ իր երկրին ու համաշխարհին հանդէպ պարտականութիւնը կատարած պահուն։»

—«Վեհ. կայսրս հին և նոր կը խնդրեմ ձեզմէ ընդունիլ մեր զգացած անկեղծ ցաւը այն կորուստին համար զոր կրեցիք մեր սիրելի ամուսնոյն մահովը։ Աստուած որ այնքան երջանկութիւն պատճառեց ձեզ՝ հանգուցեալին մօտ, զօրութիւն տայ ձեզի տոկալու սոսկալի հարուածին։»

—Գերմանիոյ կէս-պաշտօնական լրագիրը Նորտ Տոյչ Ալկեմայնի Զայթունգն կ'ուզայ Պ. Մաք Քինլիի մահը, ըսելով որ անոր նախագահութեան օրին հանդիպած է երկրին քաղաքական զօրութեան յաւելման և տնտեսական զարգացման թուականը։ Գերման թերթը ըսել է յետոյ թէ Մ. Նահանգաց նախագահներէն չառ քիչերը Պ. Մաք Քինլիի չափ անձնական ու քաղաքական յարգանք վայելած են, նոյն իսկ Ամերիկայէն դուրս, կը յայտնէ թէ Կայսրերը ու թագաւորները իրենց բարեկամական արտայայտութիւններով կը պատուէին Պ. Մաք Քինլին։

—Ինչպէս հեռագիրը ծանոյց Մ. Նահանգաց նոր նախագահ Պ. Ռուզվելթ շաբաթ օրը Պըֆալո ժամանեց Ալպանիէն, ուր պաշտօնապէս իմացած էր Պ. Մաք Քինլիի մահը։ Պ. Ռուզվելթ Պըֆալո հասնելուն պէս իր բարեկամին՝ Պ. Ենսլի Ուիլզոնի տունը իջևանեցաւ։ Քիչ վերը, հեռաւորդներու ուղեկցութիւնամբ գնաց Տիկին Մաք Քինլիի մօտ ու ցաւակցութիւն յայտնեց։ յետոյ վերադարձաւ Պ. Ուիլզոնի տունը, ուր կատարուեցաւ երդման արարողութիւնը մանանդարանի մէջ, ի ներկայութեան Խորհրդարանի հինգ անդամներու և ուրիշ անձերու, Պ. Ռուզվելթ ջղագրգռեալ վիճակի մէջ, միշտ կը քաշէր իր ուրտիկոթին լամբակները և ոտքը գետինը կը զարնէր։ Ժամ 3ուկէսին պատերազմական նախարար Պ. Ռութ ոտքի ելաւ և խոր լռութեան մէջ ու անհասկնալի ձայնով մը սկսաւ խօսիլ և ըսաւ.

«Պ. Նախագահ...

Զկրցաւ շարունակել, արցունքները երեսն ի վար կը վազէին, լռութիւնները կը դողդողային։ Ներկաները, ինչպէս նաև Պ. Ռուզվելթ, սկսան արտասուել։ Պատերազմական նախարարը վերջապէս ինքզինքը ժողվելով շարունակեց.

«Հանգուցեալին նախարարները, դանէ Պըֆալոյի մէջ ներկայ եղողները, այսինքն երկուքէն զատ ամէնքը. պաշտօն յանձնած են ինծի խնդրել ձեզմէ, որպէս զի կառավարութեան գործերուն վերաբերող կարեւոր պատճառներու համար Մ. Նահանգաց նախագահութեան օրինական երդումը կատարէք։»

Պ. Ռուզվելթ յառաջացաւ դէպի պատերազմական նախարարը և նոյն դողդողուն և յետոյ հաստատուն ձայնով մը ըսաւ.

«Ձեր խնդիրքին համաձայն անմիջապէս երդում պիտի ընեմ։ Ազգին համար վշտալից այս ժամուն կ'ուզեմ յայտարարել թէ իմ նպատակս է բոլորովին անաղարտ չարունակել Պ. Մաք Քինլիի քաղաքականութիւնը՝ մեր սիրեցեալ երկրին խաղաղութեանը, բարգաւաճմանը ու պատուոյն համար։»

Ցետոյ նոր նախագահը կատարեց երդումը՝ տեղւոյն դատաւոր Պ. Հազլէլի առջև։ ապա փափաք յայտնեց մասնաւոր տեսակցութիւն մը ունենալ նախարարներուն հետ։ միւս ներկաները դուրս ելան։ Պ. Ռուզվելթ նախարարներէն խնդրեց որ գոնէ առ այժմ չարունակեն իրենց պաշտօնը։ Նախարարները հաւանեցան։ Նոր նախագահը յայտարարեց թէ Խրիստոսեան արտասովոր նստաշրջանի պիտի չգումարուի, վասն զի պէտք չկայ։ Պ. Ռուզվելթ յետոյ դուրս ելաւ Պ. Ռութի հետ, թաղ չտալով մեզ մը պաշտօնականներու որ իրեն հետեւին։

—Կ'ըսուի թէ արտաքին գործոց և դանձային նախարարներուն միջև կատարուած խորհրդակցութեան մը հետևանքով հաւանական կը նկատուի որ դահլիճը չհրաժարի Պ. Մաք Քինլիի յուղարկաւորութենէն առաջ։ Այդ երկու նախարարները միայն Պըֆալո չեն գնար։

—Պ. Ռուզվելթի նախագահութեան պաշտօնին բարձրացումը մեծ կարեւորութիւն մը կու տայ այն ճառին՝ որ սեպտ. 2ին, այսինքն Պ. Մաք Քինլիի հիւանդութենէն չորս օր առաջ արտասանեց Մինէսոթայի նահանգին առթիւ կազմակերպուած Միսիսիպիի մէջ և որ ցոյց կու տար իր քաղաքական նպատակները։ Պ. Ռուզվելթ, խօսելով ամերիկեան սնանկութեան ուն վրայ, ըսաւ.

«Մէկ կողմէ բնաւ բաղձալի չէ ակարացնել անհատական նախաձեռնութիւնը, բայց միւս կողմէ պարտաւոր պիտի ըլլանք, յարգանքն կա՛մ պարտաւորու մէջ, ինքզինքիս ազատել չարակամ չահագործութիւններէ։ Պէտք է ունենանք այն տեսակ օրէնք մը որ հոգածութեամբ պաշտպանէ գործաւորներու շահերը և խորը մը հասատաէ ինքնատ ազնիւ և մարդասէր գործարարներուն։ Անհատական ու հաւաքական մեծ հարստութիւնները և դրամագլուխներու մեծ հաւաքումները՝ որոնք մեր ճարտարարուեստի դրութեան զարգացումը առաջ բերին, իրաց նոր վիճակ մը կը ստեղծեն և փոփոխութիւն մը կը պահանջեն երկրին ու ազգին հին ընթացքին մէջ՝ հանդէպ սեպհականութեան։ Հաստատ յայտնի կ'ելլայ թէ երկիրը, և նոյն իսկ ազգը պէտք է հակէ մեծ արհեստաւորութիւններու վրայ որոնք մեծ մասամբ իրենց կարեւորութիւնը կը ստանան՝ մեծագործի մասին իրենց ունեցած հակամիտութենէն։»

Մտնրէի վարդապետութեան մասին ալ Պ. Ռուզվելթ սպէս խօսեցաւ.

«Բայց մեր երկիրը հետաքրքիր պիտի համարուի թէ պարտականութիւններ ունի աշխարհի հանդէպ։ Ցոյց տանք թէ կ'ուզենք արդարութեամբ գործել և թէ ասոր փոխարէն չենք կրնար նեղել որ մեզի դէմ անիրաւութիւն գործուի։ Ցոյց տանք նաև թէ չենք գործածեր այն տեսակ բառեր որոնց պիտի չկրնանք անմիջապէս ոյժ տալ գործով, և թէ մեր ճառերը թէև յանախ շափազանց են, սակայն կ'ուզենք և կարող ենք խօսքին յետոյ գործի ձեռնարկել։ Մոնրոէի վարդապետութեան մասին այդ ընթացքին պէտք է հետեւինք և ոչ թէ պարապ խօսքերու առարկայ ընենք զայն։ Նաև պէտք չէ զայն պատրուակ բռնենք մեծնալու համար ի վնաս ամերիկեան կարգ մը երկիրներու։ Բաւական է որ միշտ այս երկրին վրայ ամերիկեան քաղաքականութեան գլխաւոր կէտը ըլլայ։ Սպանիամերիկեան երկիրներն ալ պէտք է մեզի պէս ոյժ տան անոր՝ իրենց շահուն համար։ Թէկնեք թէ Փիլիպինոյ մէջ կառավարութեան պարզ ձեւէն աւելի ոգին է էականը։ Այդ կղզիներուն բնիկները մեզի հետ հաշիւ ունենալ աղատութիւն ունին, քան ինչ որ պիտի չունենային, եթէ այդ կղզիներէն հեռացած ըլլային։ Զենք յանկնիր զանոնք մեր լուծին տակ առնելու։ կ'ուզենք զանոնք զարգացնել ու դասախրատել, և կը յուսանք թէ վերջնապէս ինքնօրէն ժողովուրդ մը պիտի ընենք զանոնք։»

Պ. Ռուզվելթ սա կարծիքն ալ յայտնած է սեղ մը.

«Ամէն տեսակ յիմարութիւններու մէջ Մ. Նահանգաց համար ամէնէն արտառոցն է զինուորականութեան վտանգը։»

—Տիկին Մաք Քինլի ամուսնոյն մահը իմացաւ իր քրոջ Տիկին Պէյքերի միջոցաւ։ Շատ հանդարտ մնաց հակառակ իր հիւանդագին վիճակին, և հաւանեցաւ բժիշկներու յանձնած փափաքին՝ յուզարկաւորութեան հոգը կառավարութեան և հանդուցեալին անձնական բարեկամներուն յանձնելու համար։ Տիկին Մաք Քինլի ամբողջ օրը իր սենեակը մնաց։ Թէև վիշտը անհուն է, սակայն արիութեամբ կը դիմադրէ, վասն զի «Հաղարապետը» ինչպէս կ'անուանէր իր ամուսինը, ուզած էր որ այնպէս վարուի։

—Պ. Մաք Քինլի իր կնոջ կտակած է իր բոլոր ինչքը՝ որ բաւական բան մը ըլլալ կ'ենթադրուի։

ՌՈՒՍԻՍ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Զարին եւ Վիլհելմ Բ. կայսեր տեսակցութիւնը.—Գերմանի թերթերուն կարծիքը.—Նիկոլա Բ. կայսրը եւ խաղաղութիւնը։

Գերլիցի, 15 սեպտ.— Զարին Գերմանիայէն մեկնելուն առթիւ, Քէոլնիշէ Զայթունգկ կը յայտարարէ թէ Գերմանիոյ ցոյց տուած յարգանքը սէրը նեղոյս կայսեր նկատմամբ, ոչ միայն արդիւնք է անոր անձնական բարձր ձիրքերուն և վիլհելմ կայսեր հետ ունեցած բարեկամական յարաբերութեանց, այլ հետևանքը այն համոզման թէ Եւրոպայի խաղաղութիւնը չպիտի վրդովուի որքան տեսնէ որ Նիքոլա Բ. կայսրը տիրէ Ռուսիոյ մէջ։ Զարը համոզուած ըլլալու է թէ գերմանական ժողովուրդը վարժուած ըլլալով կարգապահութեան և գիտակից իր պարտականութեան զգայնութիւն, կրնայ շատ թանկագին դաշնակից մը ըլլալ իրեն։ Միւս կողմէ, Վոսիէ Զայթունգկ դիտել կուտայ թէ Գերմանիա բարեկամ է Ռուսիոյ, մինչ Ցրանսա անոր դաշնակիցն է։ Գերման թերթը կը յարէ թէ գերման ժողովուրդը պէտք չէ զարմանայ որ Զարը աւելի մտերմական ընթացք ունենայ Ցրանսայիներ հետ քան ինչ որ չունեցաւ Գերմանիոյ կայսեր նկատմամբ։

ԶԻՆՈՒ ԴԷՊԻԵՐԸ

Շան Հայ Գուանի երկոքուղին.—Աւազակներ.— Ցիշատակարան մը.— Տուրիերու գանձումը։

Թիեն Զին, 14 սեպտ.—Ռուսերը անցեալ չորեքշաբթի Զինցինէրուն յանձներ են Շան-Հայ-Գուանի երկաթուղիի կայարանը և չրկակոյտի քանի մը շէնքերը։ Սակայն կամուրջը և մեքենաներու յատուկ տեղը տակաւին չեն յանձներ։ Կը ծանուցուի թէ վեց հարիւր աւազակներ Շան-Հայ-Գուանի վրայ կը քալեն։ Զինական զօրքեր ղրկուեցան անոնց դէմ։ Զօրավար Մաի սահմանուած մեծաքանակ ռազմամթերք թիւն Զինէն կ'անցուին։

Բէէին, 14 սեպտ.— Այսօր, անգլիսպանատան առջև կատարուեցաւ բացումը յիշատակարանի մը, որ կանգնուած է ի յիշատակ Բէքինի դեսպանատան պաշարման։

Հոնկ-Քոնկ, 14 սեպտ.— Բանթոնէն կը ծանուցանեն թէ չի յուսացուիր որ չէնոպի հարկահաւաքները անշարժ կալուածներու տուքերու գանձման ձեռնարկեն։ Հաւանական է որ շատ խոհեմութեամբ շարժին, որ և է անկարգութեան տեղի չտալու համար։ Անգլիացիները կ'ըսեն թէ ակնարեւ անհաստատութեան երեւոյթ մը կայ հոն։ Փոխարքաներու և կառավարիչներու բնակարանց առջև պահակ զօրքեր կը սպասեն գիշեր և ցորեկ։ Զգուշութիւններ ձեռք առնուած են՝ անդորրութիւնը պահպանելու համար։

ԹՐԱՆՍՎԱԼԻ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

Լոքտ Քիչենէրի յայտարարութեան հետևանքը.—Հաշտութիւնն պատուիրակներ.—Ցարձակում Հայտիպէրկի վրայ.—Գոէրնէրուն անձնատուութիւնը եւ գերի բռնուիլը.—Երկու Քրանսացի վաճառականներու ձերբակալութիւնը.—Հոլանտացի լրտեսի մը դատ։

Բարեյոյս, 15 սեպտ.— Հոս տիրող ընդհանուր կարծիքը սա է թէ Լոքտ Քիչէնէրի յայտարարութիւնը իր նպատակին չէ հասած։ Բանի մը առանձնակի անձնատուութիւններ եղեր են։ Լաւագեղեակ չբնակեցուած մէջ կը հաստատուի թէ Պոթա և Շեթայն որոնք են շարունակել պատերազմը։ Կը կարծուի թէ պէտք զօրավարները սատարուածքի տէր Գոէրներուն պիտի թոյլատրեն որ Անգլիացիներուն ձանձնատուր ըլլան։ բայց իրենք պիտի չարունակեն (ոստիկ այն Գոէրներուն ընկերակցութեամբ, որոնք բան մը չունին կորսնցնելիք։

Պիսէնոնթպոյն, 12 սեպտ.—Հոլանտացի երկու երէցներ, որոնց պաշտօն յանձնուած էր Շեթայն նախագահին ու Տէվէթ զօրավարին ներկայանալով՝ զանոնք համոզել լոյտ Քիչէնէրի յայտարարութեան մասին, այսօր ներկայացան Շեթայի ու Տէվէթին։ Նախագահը յայտարարեց թէ իր դատին վրայ հիմա աւելի յոյս ունէր քան թէ տարի մը առաջ, որովհետև այն ելմտական դժուարութիւնները, որոնց ընդհանուր պիտի մատնուի Անգլիա, թոյլ չպիտի տան անոր չարունակելու պատերազմը և թէ անոր հեղինակութիւնը արագօրէն պիտի նուազի հարաւային Ափրիկէի մէջ։ Մնաց որ, Անգլիացիները պիտի յաղողին միայն մայրաքաղաքները ու երկաթուղիի ճամբաները գրաւել, մինչդեռ Գոէրներ ամէն կողմ դիմեցան։ Գալով Տէվէթի, այդ պատուիրակներուն պատասխանեց թէ իրենք երէց ըլլալով՝ բնաւ իրաւունք չունէին նմանօրինակ խնդիրներու խառնուելու, քանի որ իրենց տեղը եկեղեցիին մէջն է միայն։ Պատուիրակները կը յայտարարեն թէ Պ. Շեթայն յոգնած երեւոյթ մը ունի, բայց Տէվէթ զօրավարը անվնաս կը թուի։

Մաքեսթոնթպոյն, 14 սեպտ.—Երէկ կէս օրէն յետոյ, Թէրն ուխուն հոգիի գլուխ անցած՝ Հայէրպէկիի վրայ յարձակեր է, բայց մինչև գիշեր տեւող կռիւ մը յետոյ ետ մղուեր է։

Պիսէնոնթպոյն, 14 սեպտ.— Տոման հրամանատարին զօրքերը որոնք Հէրցոգ պէրթ զօրավարին հետ կը կռուէին, տասնմէկ Գոէրներ գերի բռներ են Ցրիքսմիթի մէջ։ Երկու հարիւր երեսունը՝ շորս Գոէրներ հաւատարմական երդում ըրեր են Ուինտուրկի, Վրէսի և Հարրիս Սիթի մէջ։

—Լուրենսօ Մարքէզի մէջ հաստատուած երկու Ցրանսայի վաճառականներ, Պ. Պ. Հիրչ և Թիսօ սեպտ. 9ին ձերբակալուելու են Տէլկոայի ծովածոցին Բորթուկէզ կառավարչին հրամանով, պատերազմական մաքսանենգութիւնն կատարած ըլլալու ամբաստանութեամբ։ Բարիզեան թերթ մը կը հաւատայ թէ ամբաստանեալները չարաշար ենթարկուած ապաւէն վարչութեան չեն ենթարկուած ապաւէն վարչութիւնս-Մարքէզի Ֆրանսական հիւպատոս Պ. Նիքոլօ ազդու բողոք մը ըրեր է Բորթուկէզ իշխանութեանց և Ցրանսայի վաճառականներուն անմիջական կերպով ազատ թողուելը պահանջեր է։ Հիւպատոսը միեւնոյն ատեն խնդիրը իմացուցեր է Ցրանսայի արտաքին գործոց պաշտօնատան, այդ մասին հեռագրական հրահանգներ խնդրելով։

Նոհանեսպուրկ, 12 սեպտ.—Հոլանտացի Պ. Պրոքմայի դատը, որ իբր լրագրես ու իր հաւատարմական երդումը գործող ամբաստանուած է, այսօր սկսաւ գնդապետ Պոլի նախագահութեամբ։ Ամբաստանութիւնները հիմնուած են այն վաւերագիրներուն վրայ, որոնք Պ. Պրոքմայի տունէն գտնուեցան։ Այդ թուղթերուն մէջ կը գտնուի հոլանտերէն լեզուով տպագրուած տետրակ մը, որ սահմանուած էր Անգլիացիներուն հաւատարիմ մնացած Պոէրներուն մէջ բրօքանտա ընել։ Այդ տետրակին մէջ այն տեսակ գաղափարներ քարոզուած են՝ որոնք կը ձգտին հաստատել թէ բրիտանական իշխանութեանց առջև երդում երդումը անարժէք և չեղեալ պէտք է համարել։ Պ. Պրոքմա նաև խորհուրդ կու տայ Պոէրներուն՝ կախել կամ ողջ ողջ թաղել իրենց այն ամէն հայրենակիցները՝ որոնք անգլիական վարչութեան տակ պաշտօներ կ'ընդունին։ Այդ տետրակը նաև կը խրախուսէ այն Պոէրները՝ որոնք կը կռուին, հրացանի բռնել Անգլիացիները, որքան տեսն որ Աստուծոյ կամքով ողջ մնան։ Երկու հարիւր օրինակ ապուեր է այդ տետրակէն, որուն մեծագոյն մասը բաշխուեր է։ Պ. Պրոքմայի թուղթերուն մէջէն գտնուեր են նաև Տոքթ. Լէյտսի ուղղուած նամակներ, որոնք «Տոքթ. Ուիլէմս» անունով կը ղրկուէին Լա Հէի ամերիկեան հիւպատոսաթանը։ Թղթակցութիւնն մէն ալ երեւան ելեր է, Տոքթ. Բրատլի ուղղուած, որուն մէջ Պ. Պրոքմա կամակերպութեան մը վրայ կը խօսի իմաստի Անգլիոյ մէջ պէտքասէր պայքարին մղում մը տալու համար։ Պ. Պրոքմա նաև սա գաղափարը թելադրեր է Տոքթ. Բրատլի թէ պէտք է յարաբերութեան մէջ մտնել անգլիական պէտքասէր մամուլին հետ։ Վերջապէս Պ. Պրոքմայի թուղթերուն մէջ գտնուեր է զօրաւոր Պոթայի օգոստոս 10ին ըրած յայտարարութեան բնագիրը։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԱԼԲԻՒՆ

Այրիւնալի կռիւ մը.— Անգլիական տրշուանամրը Եոպայի ցեղապետին դէմ.—Բէնկինեռուն անձնատուութիւնը։

Եկկա 12 սեպտ.—Մորլէնա անգլ-դերգնդապետին հրամանատարութեան տակ գտնուող զօրախումբը, սեպտ. 2ին յարձակեր է Եոլայի ցեղապետին կուսակցութիւնին վրայ։ Բիչինները եռ մղել յետոյ՝ Անգլիացիները քաղաք մտան և բուռն կռիւ մը սկսաւ փողոցներուն մէջ։ Բիչինները Ֆրանսական երկու հին թընթանօթներով և հրացաններով կը պաշտպանէին իրենց հանրային շէնքերը։ Անգլիացիները յարձակմամբ առին երկու շէնքեր ու ցեղապետը խոյս տուաւ, մեծ կորուստներ կրելէ յետոյ։ Անգլիացիներուն կորուստն է 41 հոգի։ Դեր գնդապետ Մորլէնա և ուրիշ անգլիացի հրամանատար մը վիրաւորուելուն մէջ կը գտնուին։ Սեպտ. 17ին ցեղապետին կուսակիցները անձնատուր եղան։ Դեր-գընդապետ Մորլէնա ցեղապետին եղբայրը պաշտօնի գլուխ անցուց, Առեւտրական յարաբերութիւնները վերահաստատուեցան։

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Եկմական Խորհուրդին անդամ անունուեցաւ հեռագրական ու թղթատարական վերահսկութեան Նախագիծ հաշուակալ Պէտրի էֆ.։

ԿԱՑՍ. ՇՆՈՐՀ.— Վեհ. Սուլթանին հրամանով, սենեկապետ Ծարիգ պէյ, երէկ, Ծարիճի մզկիթը գնաց, ուր կրօնական ուսանողներ յոգեւորական վիճակի կը սատանային։ Ծարիգ պէյ Վեհ. Սուլթանին կայս. բարեւները հաղորդեց և ուսուցիչներուն Լիճագաթի ոստի և ուսանողներուն ալ արծաթ չգդրամներ յանձնեց։ Այդ յաւելեալ բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին համար։ Թէ՛ ուսուցիչները և թէ ուսանողները 63 սառարգութիւնամբ երախտագիտական ուղերձ մը մատուցին յոտս կայս. Գահոյին։

Մաշ Պ. Մաք Քինլիի.— Երէկ առաւ, ինչպէս ծանուցինք, Անգլիոյ դեսպանատան Թարգմիոյ մարտանոցին մէջ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Մ. Նահանգաց նախագահ հանգուցեալ Պ. Մաք Քինլիի հոգւոյն համար։ Մատուռը սեւերով ծածկուած էր։ անգլիական դեսպանատան երգչ Տ. Էնգէթէլ կը նախագահէր արարողութեանց։ Անգլիական նուագներ երկու կարգի վրայ կեցած էին դեսպանատան պարտէզին մէջ։ Վեհ. Սուլթանին և օսմ. կառավարութեան կողմէ ներկայ էին արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Յարութիւն փաշա Տատեան, կայս. պալատական առջին թարգմանիչ Ալեքսանդր փաշա Գաբրիէլոտորի, անտառներու և հանքերու նախարար Սէլիմ փաշա կայս. անձնական Գանձուն նախարար Սարգիս Յովհաննէս էֆ. Խարիֆի արարողապետ Դալիզ պէյ Բ. Դրան առջևն թարգմանիչ Տաղուտ էֆ. պետական Խորհրդին անդամ Բոնթաքի Գաբրիէլոտորի էֆ. ու Բրուսի էֆ. Զարեհ էֆ. Տիլպէր, Սկաբիսի էֆ. Եւսուրի պէյ Բուսա, Վանաս փաշա և Վէքիլ էֆ։ Նաև ներկայ էին բոլոր դեսպանները իրենց պաշտօնատարներով, Հայոց ու Յունաց Պատրիարքարաններուն, պատգամաւոր Նուբարեանի և Հրէից Խամամաղին պատուիրակները։ Լայն եղանակի վրայ նախ նուագուեցաւ Մէնտելսոնի մեռելական քայլերգը և արարողութիւնները աւարտելէն ետքը Հանդէսի «Սաուլ» քայլերգը։ Հոգեհանգիստը աւարտելէն յետոյ Վեհ. Սուլթանին ու օսմ. կառավարութեան ներկայացուցիչները, դեսպանները և բոլոր ներկաները իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին ամերիկեան դեսպան Պ. Լէյամանի։

—Ապարդեան Իպրահիմ պէյ հիւանդ ըլլալով չկրցաւ ներկայ գտնուիլ այդ արարողութեան։

—Ռուզվելթ Քուլէնի մէջ ալ, երէկ, հոգեհանգիստ կատարուեցաւ։ Ներկայ գտնուեցան Կ. Պոլսոյ ամերիկեան գաղթականութեան անդամները։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.—Մոնիթոր կ'իմանայ թէ երէկ Օտեսա դրկուեր են այն երկու գեղեցիկ նժոյգները զոր Վեհ. Սուլթանը նուիրած է Ալեքսանդր Միխայլովիչ մեծ դուքսին՝ Կ. Պոլիս այցելելուն առթիւ։

Պ. ԶԻՆՈՎԻԵՎ.— Ռուսիոյ դեսպան Պ. Զինովիէվի համար Մոնիթոր կ'ըսէ թէ հոկտմբերի սկիզբները (Ն. Տ.) արձակուրդով Բարկ պիտի երթայ, ուր երկու շաբաթի չափ մնալէ ետքը ուղղակի Կ. Պոլիս պիտի դառնայ։

Է. ԶՕՐԱԲԱՆԱԿԸ (եէվէն) բժիշկ, վիրաբոյժ ու դեղագործի պէտք ունենալով, մինչև որ բժշկական վարժարանի չբնակուածներէն ընտրուին, առ այժմ նոյն զօրաբանակը պիտի զրկուին ետքը բժիշկ, վիրաբոյժ ու դեղագործ։

ՏՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան զինուորական կցորդ Տիւբոն հաղորդեցաւ, առէջ օրը, Կ. Պոլսէն մեկնեցաւ Արեւելեան Ճեպընթացով։

ՏՈՔԹ. ԼԻՆՏԱՈՒ.—Նոյն Թրայի Բրեսսի կ'իմանայ թէ օսմ. Հանրային Պարտքի վարչութեան մէջ գերման պատուիրակ Տոքթ. Ռուտոլֆ Լինտաու, որ արձակուրդով Գերմանիա կը գնայի, տարբերի պատճառով հրաժարական առաւ է։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ նահանգին ոստիկան–զինուորներու հրամանատար կարգուեցաւ գնդապետ Տէրվիշ պէյ, նախորդ հրամանատար ոստիկան–զինուորներու Հիճազի նահանգին։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ վարժարանին համար հարկ եղած գործիքները բերուեցան՝ Ռիօնթ կէնեան ճառագայթներու գործածութեան մասին։

ԽՏԻՎ ԱՊՊԱՍ ՀԻԼՄԻ ՓԱՇԱ, առէջ օրը, չոգեմակոյկով պատրաստ մը կատարեց՝ մինչեւ Հէյպէլի։

ՀԻՆԱԶԻ երկաթուղիին լինութեան ծախքին համար կատարուած հանգանակութեան գումարը հասաւ 35,454,143 դրուշի։

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ ԴՈՒՌԸ որոշեց թէ երբ զինուոր մը զինուորական ծառայութեան մէջ՝ իր մէկ աչքը կորսնցնէ, հանգստեան պիտի կրեայ կոչուիլ։

ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ Կուբէի Ընկերութիւնը վերջնական կերպով փոխանցուեր է Տոյչէ Էէվանք Էլիսի չոգեաւային գերման Ընկերութեան։ Այդ նպատակով Կ. Պոլիս եկած է գերման

տունը այրած է Պէչիքթաշի մէջ վերջերս պատահած հրդեհին առթիւ։

ԽՌՎԱՐԱՐՆԵՐԸ.— Իզմիրի մէջ կը կարդանք.— «Հելլէն լրագիրներու մէջ կը կարդանք թէ երբու արդիւնք այն բարեկամական զգացմանց դէմ հելլէն կառավարութիւնը կը ստիպէ օսմ. տէրութեան նկատմամբ, վերջերս նոյն կառավարութիւնը իր սահմաններէն դուրս վռնտեր է Դոլիգու գանուող կարգ մը խռովարարներ։ Ամէն օր նորանոր օրինակներով կը տեսնուի թէ խռովարարները և ոչ մէկ տեղ մը կրնան մնալ և իրենց գործած ամէն տեղերը ճնշման կ'ենթարկուին, ինչ որ լաւ դաս մըն է խռովարարական գաղափարներով սնած չարագործներու։»

ՊԻՐԻՍԷԼԻ օսմ. դեսպանատան նոր խորհրդական Սէյիֆէտին պէյ իր պաշտօնատեղին ժամաներ է։

ԱՆՏԻՈՔԻ Յունաց Պատրիարքը որ քանի մը օրէ ի վեր Եգիպտոս կը գտնուի, մեռոյս վերջերը Կ. Պոլիս պիտի գայ։

ՌՈՒՄԱՆԻԱ զրկուելիք յանձնաժողովը, որ տեղւոյն երկրագործական մեքենաները քննելով ծրագիրներ պատրաստելու պաշտօն ունի, գարնան պիտի մեկնի, վասն զի հիմա երկրագործութեան եղանակ չէ և քննութեանց կատարումը կարելի պիտի չըլլայ։

ՍԷԼԱՆԻԿի լրագիրները կ'ըսեն թէ երկաթուղիի կառախումբերը ներսերէն մեծաքանակ արմատք կը տանին Սէլանիկ, բայց արտածումները կեսածի պէս են, վասն զի գիները չուռով բարձրացնող վաճառականները, Եւրոպայի հրապարակներուն գիները անցած ըլլալով, պարապուած են կենալ։ Այս օրերս հարիւրին տասը հանութեամբ անկում մը կրած են գիները, բայց Ամերիկայի, Ֆրանսայի ու Ռուսիոյ մէջ բերքերը նուազ ու ուրուած ըլլալով, կը յուսացուի որ գիները նորէն բարձրանան։ Սէլանիկի չրվաճառներէն զատ Ռումելիի ու Անատոլիի բերքերը շատ լաւ են, մանաւանդ եգիպտացորենները որոնք թէ՛ աղէկ ու թէ տատ ըլլալով, կը յուսացուի որ շահաւոր դրծեր ըլլան։ Աֆիոններու համար 160-165 դրուշ առուղներ կան։

ՊԻՐԻՆԱՍՏԻՆ կը գրեն թէ գերման հնագէտի մը կողմէ կատարուած պեղումներով երեւան հանուեր են Հելլենայիներու տաճէն Ճոցած ջրուղի մը և հին շուկային տեղը։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Երկուշաբթի օրը Ամասիոյ քաղաքին մէջէն երկու անգամ երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են։

ԳԱՐԹԱԼի չրվաճառ Սողոմոնը գիւղին մէջէն, առլի գիւղերը, հրդեհ ծագելով վեց տուներ այրեր են։

ՎԱՆԱՑ Ըսիրի գինուորներու մէջերանոցին մէջէն ծառայելու համար հարիւր պահեստի գինուորներ պիտի տարուին հոն։

ՑՈՒՆԱՑ Ս. Պատրիարքը, առլի օրը, Պէշիւքքէրէ երթալով այցելութիւն տուաւ Ռուսիոյ դեսպան Պ. Զինովիէվին։

ԹՈՒՐԲԻՈՅ ԵՒ ՑՈՒՆԱՍՏԱՆի միջեւ կնքուելիք առեւտրական պայմանագրութեան խառն յանձնաժողովը երէկ գումարուեցաւ Խորիսիէի մէջ և խորհրդակցութիւններ կատարեց։ Ցեռոյ հելլենական դեսպան Մավրոկորդատօ իշխանը տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշայի հետ։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը գրեց ամէն կողմ՝ տեղեկագրել թէ տուրքի ենթակայ ամէն տեսակ չէնքերուն արժէքը ո՛րքան արձանագրուած է, չէնքերուն տեսակը ի՛նչ է և հաղորդին քանի տուրքի ենթակայ է։ Նաեւ թէ մինչեւ 1315 անցած տարիներու հաշուէն ո՛րքան տուրքեր անվճար մնացած են, 1316 տարուան տուրքը ո՛րչափ է և այլն։ Մինչդամայն տեղեկագրել տուրքի ենթակայ չէնքերու քանակութիւնը։

ԱՆԳԼԻՈՅ կառավարութիւնը շքադրամ մը տուեր է գնդապետ Ազիզ պէյի որ հարաւային Ափրիկէի պատերազմին մէջ իբրեւ զինուորական կցորդ գտնուած էր Լորտ Ռոպէրթսի քով։

ՍՈՖԻԱՅԻ Միր լրագիրը կ'ըսէ թէ Բլէվնայի բանին պահպանները սաստիկ գանգատեր են բանտարկեալներէն երեսունը, որոնցմէ երկուքը մեռեր են։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ մէջ, երեքշաբթի օրը, ժամուախտէ մէկ դէպք պատահեցաւ։

ՏՈՔԹ. ՋՈՒԲՈՒ փաշա երկրորդ կարգի զօրավարութեան ասպիտանին բարձրացաւ։

ՍԱՎԱԿՈՅԻ ԿՏԱԿԸ.— Աղեքսանդրիայէն կը գրեն թէ անցեալները տեղւոյն հելլենական հիւպատոսարանին մէջ կարդացուեր է Բոնսթանթին Սալվակոյի կտակը։ Հանդուցեալը իր հարստութեան կէսը կնոջը կը թողու և միւս կէսն ալ իր երկու զաւակներուն՝Միքէ ու Մաքէֆի, պայմանով որ հասուցանեն հետեւեալ կտակները.—1000 անգլիական ոսկի՝ յոյն հասարակութեան, 2000ական՝ Տոքթ. Վալասորուլոյի երկու աղջիկներէն իւրքանչիւրին և 7500 ոսկի՝ Կ. Պոլիս գտնուող իր հինգ եղբօրորդիներուն։ Սալվակոյի երկու զաւակները գրաւոր կերպով յանձն առեր են յոյն հասարակութեան կտակուած 1000 ոսկին երկու անդամն հասուցանել։

ԱՐՄՏԻՐՆԵՐՈՒ գինը, ներքին գաւառներէ առնուած լուրերու նայելով, իջեր է։

—Եգիպտացորենի գինը բարձրացեր է ներքուստի հրապարակներու վրայ։

ԳԱՀԻՐԷԷՆ կը գրեն թէ հանգուցեալ Պ. Ալիլուբուլոյի թողած հարստութիւնը երեսուն միլիոն ֆր.էն աւելի է։

—Լորտ Քրոմէր հոկտեմբերի առաջին օրերուն Եգիպտոս պիտի դառնայ։

—Անգլիական Ընկերութիւն մը կազմուած է էլ Տուէմի և Օպէյտի մէջեւ, կեդրոն Ռէյրոմֆաի, երկաթուղի դիծ մը շինելու և շահագործելու համար։

—Գահիրէի մէջ Էյեաի Քրմերի յիշատակին համար կառուցուած որբանոցին շինութիւնը աւարտեր է։ Բացումը պիտի կատարուի հոկտեմբերի կէսին։

ԳՈՂԵՐ.— Շիւլեի կողմը երէկ առաւ երեք գողեր ձերբակալուեցան, ինչպէս անցեալ օր ալ քանի մը հոգի ձերբակալուած էին։ Բերայի կառավարիչը ոստիկանական խուզարկութիւնց խումբ մը պիտի կազմէ՝ կարող պաշտօնակիցներ, որոնք հարկ եղածը պիտի ընեն գողութեանց առաջքը առնելու համար։

ԱՆԶՆԱՍԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Անատոլիի երկաթուղիի գործարանին մեքենավարներէն ձէմալէտտին, աբլի գիշերը, իր տանը մէջ ինքզինքը դարկաւ, դաշոյնով վանդաւոր վէրք մը բանալով փորին վրայ։ Այդ մարդը կինը թողած էր, բայց շատ կը սիրէր և այդ բժշկութիւնն չտալու

ՍԻՐՈ ՏԸ ՌԷՖՈՐ ԻՕՏԷ
ԳԴԻՐՈ ԵՒ ԸՆԿ.
SIROP de RAIFORT IODÉ

Բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած՝ Սիրո Անթիսքոռպութիքի և Մօռիս ձկան իւղին տեղ՝ աւշականութեան, ոսկրոյն ու սկարպակոտ տղայոց մարմնի փչռիկներուն դէմ. ինչպէս նաև վիզի գնդիկները հալեցնելու և տոյժակը բանալու համար։

Փարիզ, 8. Վիվիէն փողոց
և բոլոր դեղարանաց մէջ A.

ՎԻԵՆ. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ
Ի ՐՍԼԱՆԴԻԱ

45ՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ

Վարժարանս հաստատուած է 1857ին. նպատակն է՝ աշակերտաց տալ կրօնական, բարոյական և գիտնական կրթութիւն մը, որով կարող ըլլան յաջող ապագայ մը ունենալ և իրենց անձին, ընտանեաց, հասարակութեան, ազգին ալ. օգտակար անդամներ ըլլալ։ Վարժարանիս վարչութիւնը՝ Վիեննայի Մխիթարեանց ձեռքն է։ Ուսուցչական մարմինը (corps enseignant) կը բաղկանայ Միաբաններէ եւ վկայեալ արտաքին ուսուցիչներէ. այս վերջիններն անցեալ շրջանին մէջ 15 էին թուով։ Ուսմանց ծրագիրն է՝ արդի երկրորդական դպրոցներու (école secondaire moderne) յատուկ յառաջադիմը, որ կը համապատասխանէ գերմանական Բեալական դպրոցին (Realschule) յառաջադիմին. բայց ըստ կարի յարմարցուած է այս ծրագիրը միջավայրի պիտոյից։ Վարժարանիս կատարեալ ընթացքն աւարտող աշակերտները կրնան շատ դիւրութեամբ և առանց քննութեան Եւրոպայի ո և է բարձրագոյն վարժարանն յաճախել՝ ուսումնը շարունակելու համար (ինչպէս ուսանինք աշակերտներ ի Վիեննա, Զուրիխ և Գաղղիոյ քանի մը քաղաքները), և կամ կրնան վաճառականութեան ձեռնամուխ ըլլալ։ Աւանդուած լեզուներն են՝ Հայ. Տաճկերէն, Գաղղ. Գերմ. և Անգլ. (վերջին տարին)։ Գաղղ. լեզուն գործնականապէս ալ սորվելու համար աշակերտները պարտաւոր են միշտ՝ այն լեզուն խօսելու, եւ իրենց վրայ պիտի հրկեն 3 գաղղիացի մարդիկներ զուտ խօսակցելու բերելու կոչ տայ այս տարի Վարչութիւնս՝ Բարիզեն։—Այսչափ տարի ծնողաց կը ղրկուի հանրամատչեան տմսագուցակ մը, որուն մէջ մանրամասն կը նշանակուի աշակերտին բարոյական և ուսումնական վիճակը, իւրաքանչիւր դասերու մէջ առած նիշերը եւն.։ Վարժարանս կը գտնուի ընդարձակ, ծառալից պարտէզի մը մէջ, ունի իր յատուկ բժիշկն և իր դեղարանը։ 1901-1902 տարին պիտի սկսի Սեպտեմբեր 3/16 Բշ. օրը։ Դպրոցամուտի քննութիւնները պիտի կատարուին մինչեւ Բշ. Սեպտ. ամսոյ 10ը, և այդ վերջին օրը ժամը 8ին (Ը. Ե.) կանոնաւորապէս պիտի սկսին դասերը։

Հրատարակուած է վարժարանիս 3րդ տեղեկագիրը, և աշակերտք կրնան առնել զայն ամէն օր մինչեւ կէս օր։ Վարժարանիս նկատմամբ ընդարձակագոյն տեղեկութիւններ ուզողը, թող խնդրէ վարժարանի վարչութենէն՝ վարժարանիս ծրագիրը։ Եւ կամ դիմէ հետեւեալ հասցէին՝

Հ. ԳԱԲՐԻԷԼ Վ. ՄԷՆԷՎԻՇԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Բանկալթի
P. Gabriel Dr. Ménévichian
6—10 Constantinople, Pancalti

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ
ԿԵՆԱՑ ԱՍԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
Ամենամեծ Միջազգային ընկերութիւն
Կենաց վրայ ապահովագրութեան
Գործունէութիւն յԵւրոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բէլլէթ փողոց (Գուվա ամէ գ'Իդալիէնի անկիւնը)։

Զուտ փոխադարձ շահերը կը պարգևեն ընկ. ԱՐԲՈՂՋ ԱՍԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼՆԵՐՈՒՆ։ 1900 Ցունուար 1ին ամբողջովին իրականացած երաշխաւորութեան պարտաստ գումարն է Մէկ Միլիառ 359 Միլիոն ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը բանի՝ 6,230,000,000ֆր.։ Ընկերութեան հմտունները ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 660 միլիոն։

Նիւ ԵՈՐՔի ընդհանուր ապահովագիրը (բոլոր) ունի շատ առանձնայնորհումներ և առաւելութիւններ կենդանի ապահովագրելոց քան ուրիշ ընկերութեանց պայմանագիրը։ Նիւ-ԵՈՐՔի ապահովագիրն ատակիչի չէ բնաւ, և յանձնման թուականէն սկսեալ կերաշխաւորէ արդեամբ. բնակութեան և ճամբորդութեան յարակից բոլոր վտանգներն և մահուան ոչ-ոչ պարագաները. առանց բացառութեան, նոյն իսկ պատերազմի պահուն։ Ապահովագրին իրաւունք կու տայ տարուէ տարի փոխառութիւններ ընել, որոնց գումարը նշանակուած կըլլայ կանխաւ Ապահովագրութեան մուրհակին մէջ։ առաջին տարեվերջին համար իրաւունքէ անկում չկայ։ Ընդհանուր ապահովագիրը կ'վճարուի ի դէպ մահու ապահովագրեալ անձին ըլլած բոլոր մասնաձեռներով, ինչպէս նաև ապահովագրեալ գրամագլխով և հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոսով։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար գիտել տա.

Ցնորէնութիւն ի Թուրքիա
Յ. ՕՒ. ՀՈՒՍԹՕՒ ԵՒ ԸՆԿ.
Գնահատիչ-Գլխաւորներ
Ա. ՋՈՒԱՆԵՆՑ
192 Վոյվոտա Վէքիլիս խան փողոց Գալաթիա

Իր անարատութեան պատճառաւ

ՇԱԲՕԹՕ

բէրթօնը միակն է որ կը գործածուի Գ. Բասթէօռի, Պերլինի, Վիեննայի և Բեռլրսպուրկի աշխատանոցներուն և Ֆրանսայի Ծովային նախարարութեան կողմէ։

ԱԶԴՈՒՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐԱԳ ՆԵՐԳՈՐԾՈՒՄ

ՇԱԲՕԹՕԻ ԳԻՆԻ
ԲԷՐԹՕՆԵԱՆ ԲԷՐԹՕՆԻ
VIN CHAPOTEAUT

Բէրթօնն, որ իբր ամենաբաս սնունդ ծանօթ է, կովի մսին մարսողութեան արգիւնքն է՝ բէրթինի և կամ նոյն իսկ ստամոքսին միջոցաւ։ Այդ կերպով կը սնուցանեն հիւանդները, նոր ապաքինածները, ինչպէս նաև այն անձերն, որք ունին հիւծուիլ առաջ եկած ստարիւնութիւն, սնունդներէ նողկանք, տենդ, շաքարախտ, թոքախտ, թանչք, ուռեցք, քանսէռ., ստամոքսի ու լեարդի հիւանդութիւն՝ տակ երկիրներ ընակէլ յառաջ եկած։

ՇԱԲՕԹՕ, 8, Վիվիէն փողոց, Փարիզ,
և բոլոր դեղարանաց մէջ։ A.

ՍԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ — ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ։

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անպէ. պողպատեայ տոկունութեամբ այն քան գնահատուած են որ աշխարհս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ ԲԵՐԱ, Շեյտակ ճամբայ, Գալաթա Սէրայի դիմաց։

ՂԱԼԱԹԱ Սինկէր Խան, Թիւնէլին եւս. Թրամվայի կայարանին դիմաց։

ՍՏԱՄԲՈՒԼ Սուլթան Համամ Թիւ. 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սքասէոնին դիմաց Թիւ. 13։

Երբ ամէն առթիւ կը ջանաք ձեր առողջութիւնը պահպանել, ուշադրութիւն դրէք որ ձեր գործածած սիգարէթ թուղթերն եւս առողջապահիկ ըլլան։ ՏԻՒՔ և ՊՕՆ և ՅԵՐՄԱԿ ԿՈՂՔՈՎ ՊՕՆ սիգարէթ ընտիր թուղթերը լերմակէս կը յանձնարարուին, որովհետեւ առողջապահական օրինաց համեմատ պատրաստուած են։ 28—52

ԿԱՐԴԱՑԷՔ ՀԱՅՐԵՐ ՄԱՅՐԵՐ

Եթէ վտանգաւոր հիւանդութիւն մը կհամայ ապրդ, ապահովապէս ՓՈՐՀԱՐՈՒԹԻՒՆՆ է։ Փոքրիկ անզգուշութիւն մը փորհարութեան դառն տանջանքին կ'ենթարկէ փոքրիկ անմեղներն. որոց սրտառուչ ճիչերն ու դէմքին թախուութիւնը հալումաշ կ'ընէ խեղճ մայրերը։ Ուրեմն այն զուարթ մանկիկը. ուր են անոր անվերջ ծիծաղներն ու ուրախութիւնները. աւաղ անոնց ամէնքը տեղի տուած են ընդհանուր ապարութեան մը որ աւաղ կը յամառի բժիշկներ։ Մեծ մարդասէր մը սակայն, Բրօֆ. Գրէց, ձեռք կառնուած այս անմեղ հրեշտակներուն և վերջ տալու համար անոնց ենթարկուած փորհարութեան տառապանքին, երկար աշխատութենէ վերջ, յաջողած է հնարել ԵԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՅՆ, որ խիստ քաղցրահամ օշարակ մէ և վայրկենաբար կը բուժէ ապրդ փորհարութիւնը։

Բարեգի մանկանց հիւանդանոցներէն մին վարակուեցաւ փորհարութեան ախտով և սկսաւ մեծ կոտորած պատճառել։ Փոքրիկները հետզհետէ կ'ը նիհարնային և դեռ չծաղկած կը թոշնէին։ Հիւանդանոցին բժիշկապետը, յուսահատ ամէն դեղէ ու դարմանէ, ԵԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՅՆ տուաւ մանկիկներուն և այս դեղին հրաշալի ազդեցութեան շնորհիւ փոքրիկ հիւանդներուն ամէնքն ալ քսանչորս ժամուան մէջ բժշկուեցան։ Այս պարագան հանրածանօթ ըրաւ ԵԼԻՔՍԻՐ ԿՐԷՅՆ որ հիմա ամէն տան մէջ պատրաստ կը գտնուի։

Կը ծախուի Կ. Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։ 466 22—30

ՏՕՔԹԷՕՐ Ե. ԱՐԱՊԵԱՆ
Տանօր ատամնաբոյժ Բարիզի
Ի ՍԻՔԹ ԸԼԲԵԼ, Թիւ 1

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ը. Թ.)։ Բշ. և Ուրբ. կէս օրէն առաջ Սիրգէնի դեղարան Նալբանդ։
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ։

Ազգասէր ձրի 490

ԻԼԱՆ
ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻՑԷ

Շիրքէթը Խարբէտ վիլայէթը ամբողջ սարքի վէ խաթիլաք օլունմագ վէ Իկիլիքէրանէն Բայհուպ վէ Լամիօն ճինսինէն պուլունմագ իւզրէ շիրքէթէ միւպայաաոը մուգաբիլ օլան 10,000 թօնէլաթօ մատէն քէօմիւրիւին գարարը գարիսի իչպւս իլուլան տիրենէ կիւնի իթա գելընամաղը էվվէլէ իլան գելընմըշ խսէտ միւտաէթը մէգթիւրէ պու քէօրէ իլուլան 8ինէ ճումա իրքէսի կիւնինէ գարար թէմտիտ խալիսկինանէ վէ մէգթիւր քէօմիւրլէրտէն մատա բօթէլ, եէպասէթ, պավէս, քաուլօն ճինսինտէքի քէմիւրլէրտէն ասախ իլթիրա գելընամաղընտան զիբր օլունան քէմիւրլէրին իթասընա թալեպ օլանլարը 1000 լիրայի օսմանի ատրօպէթօ ազչէսինի միւսթասնըպէն եէվմը մէգթիւրէ սատր 6 պուչուգտան 8է գարար Շիրքէթը մէգթիւրէ իտարէ մէնլիսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 1 իլուլ 317 2—4

ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐ

Անոնք որ պնդութեան ենթակայ են ու չեն փութար դարման մը ընել, ապահովապէս ինքզինքին կը թունաւորեն անզգալաբար, որովհետեւ կերակուրները եթէ բնութեան օրէնքին հակառակ, օրերով ստամոքսին և աղիքներուն մէջ մնալով հոտին, նեխին փոխանակ մարմնոյն սնունդ մատակարելու, թունաւոր վիրուսներ կ'արտադրեն որոնք արեան մէջ խառնուելով կամաց կամաց կը թունաւորեն զայն։ Հետեւաբար արիւնը կ'ապականի և ախորժակի պակաս, դժուարամարսութիւն, ստամոքսի տկարութիւն, գլխու ցաւ և պտոյտ, մելancոլութիւն, եւն. առաջ կու գայ յաճախ պնդութիւն ունեցողներուն վրայ։ Բարիզի առաջնակարգ բժիշկներէն Տօքթ. Ֆրանք պնդութիւնը, պասուրը և ասոնցմէ ծագում առած հիւանդութիւնները հիմնապէս բուժելով, շատ մը վտանգներու առաջքը առնելու նպատակով հնարած է ՏՕԹԹ. ՖՐԱՆՔԻ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԴԵՂԱՀԱՏԵՐը որոնք եթէ կանոնաւոր կերպով գործածուին, ստամոքսն ու աղիքներ իրենց առողջութիւնը գտնելով կերակուրը դիւրաւ կը մարսեն ու ՊՆԴՈՒԹԻՒՆը կ'անհետի։

Տօքթ. Ֆրանքի առողջութեան դեղահատերը կը ծախուին Կ. Պոլսոյ և գաւառներու դեղարաններուն և դեղի մթերանոցներուն մէջ։ 479 24—30

ՔՈՒՆԱՐԴ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԻՆ

Երբ ոտքը եդար անիմ իւ բանի Լիվրբուլի Ազատութիւն գնա

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Իմբրէսիա	15900	Սիլվանիա	5501
Մարմանիա	13900	Քանատիքա	4841
Լուքանիա	13952	Վէրլա	3229
Թամբանիա	13950	Բալլա	2945
Սուլիանիա	3845	Թիրիա	2931
Սուանգրա	3128	Սիբրիա	2931
Ֆիրենցիա	3120	Սամարիա	2552
Սէրվիա	7392	Էլբրոս	2131
Ալեքանդրա	7350	Տէրմուրի	1810

Ալիբբօ շոգենաւը, նաւապետ Հուլիքսը, ընդհանուր վաճառքով Լիվրբուլէն հոս պիտի հասնի ամսոյս 27ին։

Դիմել առ՝ ՋՕԼԻ և ՍԻՆԿԷՐ
Joly et Seager
Մէյմանէթի խան, Թիւ 5, 7, 8, Կալաթա, Բան Ֆոնտանիա Խան։ 255

ՄՈՍ
ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերբուլ, Գլասգոյի, Մանչեսթրի
և Ամերիկայի Գլխաւոր Գծերու

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Բոսնիա	6000	Թիրա	3500
Ֆինլան	6000	Շերբիա	3400
Թիւրան	6000	Գլասգոյ	3350
Թանգրաս	6000	Բերա	1250
Նորա	6000	Մէնիկա	1000
Ֆոսնիկի	6000	Գասպրիա	1500
Մարգարիտա	2500	Զուլէ	1500

Դիմել առ՝ Ֆ. Վ. ՍԻՊԹԷԼ և ԸՆԿ.,
Գալաթայ Խան
ՀԷՆՐԻ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
194 31, Ֆէյնմ Սքուէրզ Լիվերբուլ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Տ՞Ռ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
(Ցանկի գարեցրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զրպուրեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գորգեղէններու միջոցաւ ամենատարբեր գաւառ ակառները մէկ անգամէն կը լցնեն. ցաւով դիմելու ու բուժուած վերադառնալու պարտաւոր։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր և գիտցկուն արհեստական ակառներ կը պատրաստեն, յոր և նման բնական, դէմի ձեւաւորութիւն ըստ տարիքի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաև թմբեցուցիչ գիներու և ամենակատարելագործեալ ատամներու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամահանութիւն։

Ց. Գ. Ցեռեները կիրակի օրերն ալ (միայն եկէք օր) ինչպէս նաև ամէն օր (միայն եկէք գիշեր) հիւանդ ընդունելի։

Ծանոթ.—Գալաթայ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆԻ։! 197

EMULSION SCOTT
ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խանձ ձկան իւղն և իրթոֆոսֆիթը։ Խիստ հաճելի է հաստմելու և մարսողութեան կօգնէ։ Աշխարհի բոլոր յոյժ մեծարը ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժման համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԸ (սրբան),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԵՐԵՐՈՒՄԸ
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԹՈՒԹԻՒՆԸ
ԹՈՒԹԻ ՑԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀՈՍԸ
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՑ ՑԱՐՁԱԿՈՂ
ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործարանէն՝ Ս. Գոլոս, ՀԱՄՄԵՐ ԵՒ ՀԱՒԻԼ 531

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍՕՆ
ԷՍՔԻՇԷՀԻՐ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԻՆ
Ընդարձակ Հոլ, Կ. Պոլսոյ և Օսթրոյի

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ալթանս	1069	Գոմ	1497	Գոզ	1011	Մալմ	724	Բոգաչիչ	181
Էլէքթրա	2807	Գոնկոր	2906	Գլասգոյ	1695	Մաքէնզի	2273	Բաքիր	1119
Կոնէլիս	1541	Գոլտոս	895	Լիրբ	775	Մարգէլլա	2709	Ֆրանս	175
Էքսօսգէ	2377	Գիրա	4311	Լիսաբոն	1581	Միքրաս	3557	Միլիոս	1191
Գոտանս	1833	Գօրինս	937	Լինոսա	5730	Միլս	1057	Էրէբա	1201
Գոյամբիս	1264	Յուլա	2333	Լոյտանէ	3600	Մանչէսթրա	1785	Թասոս	1232
Գրանտ	1078	Գրաբ	1713	Լուսիտէ	595	Մարքիս	2419	Ռ. Սիլուէն	1540
Գրէնս	341	Գինսոն	504	Բանս	2254	Նէրտ	1083	Բարիս	2337
Գրիֆիս	4431	Իսաբ	2464	Բատոն	5540	Օնիս	4100	Բոլիս	1671
Դէլլ	1671	Իլսոբաս	1520	Նիլս	1030	Գնէրաբիս	4036	Բարբաս	487
Դուլիաս	1327	Իլսոգ	1341	Գիլա	1053	Օլիմաս	1535	Ելգրիս	2429
Դոտէ	1244	Գիրա	954	Գոլիրնս	2307	Բարէցմ	1657	Մաբբ	1914
Գաբ	1096	Գինսիա	1438	Գոգնս	1700	Բոյս	510	Գոյս	1289
Գիրանս	2722	Գրանդինս	849	Լիս	1058	Բիրլիս	2229	Գուլիաբիս	2396
Սիբէրս	1834	Գրանդիբաս	4582	Լէբանգ	2272	Բրէնտոս	1663	Գէս	1350
Գլիս	3697	Գանիլէս	3060	Լիվրբոս	1643	Բոլս	1613	Գէրս	1206
Գոլոբաս	4235	Գիրանս	1243	Լոյտէնս	3191	Բամբա	1789		

Իպրօ շոգենաւը, նաւապետ Ուսս, ընդհանուր վաճառքով Հալլէն հոս հասած է։

Գիլիս շոգենաւը, նաւապետ Կրէշամ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հալ և ամսոյս 10ին պիտի մեկնի ուղղակի Գոլոս գալու համար։

Դիմել առ՝ գործակալ Ֆ. ՀԱԼՅ ԷՆԴ ՍՈՆՍ
Թ. 22—24 Գալաթա Մեսիրի խան։ Գալաթա։ 277

COMP RUSSE
NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ծանուցման հրաման

Հոկ. 4	17	Օսման ժամը 10ն յետ միջօրէի։	
Հոկ. 5	18	Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամ 10ին միջօրէին առաջ (Հեռագրակայանի Աղեքսանդրիա, Բուլա-Խարա, Եգիպտոս, Պէյրութ եւ Յիրա)։	
Նոյ.	6/19	Օսման ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։	
Նոյ.	6/19	Մէրսին, Սիսոն, Սամսուն, Օրաս, Կիրասոն, Տրապիզոն, Սիզէ եւ Գամուշ ժամը 4ին յետ միջօրէի։	
Դեկ.	7/20	Օսման ժամը 4ին եւ միջօրէի։	531

ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՄԱՐԱՆ ԵՒ ՀԱՅՏԵԼԱՆ
Ն. ԲԱՖԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍԿԱՅԻՆԱՒՈՐ ՇՈՓԵՆԱՒՈՐ

Սեպտ. 24ին Սիրմասի, Մարսիլիայէն։
» 30ին Միջերկրի, Անատ. եղեկեցն։
ՄԵՆԻՆԻՍՆԵՐ
Սեպտ. 26ին Սիրմասի, Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսկ։
Հոկտ. 1ին Միջերկրի, ուղ. Մարսիլիա։
Ուժեղ ուղղակի Բարքի կոմբ.
Առաջին կարգի 245 Ֆրանք 2-ի բեռ
Ֆրանք. Ցեղեկութիւնք կոմբ. գիմաց. Գրասենեակին Բօք Հանի Բարաֆին
Գրաց։ 516 Ի. ՏԷՊՕՒԼ

ՅԻՆՑ. ԼԻՍԼԷՏՑ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերբուլ և Գլասգոյ փէլ բանալ ընթացք

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Վիրգորիան	10500	Յուպիտեր	3500
Բիրմինհամ	10500	Իմբրէսիան	3500
Գէորգիան	10500	Գլասգ.-ցի	3000
Լանքաստրիան	9000	Լիմերիքան	2500
Գիլամէլիֆիա	9000	Բրատիան	2500
Գոլոմբիան	8000	Գիլէնիան	2500
Ֆորթիան	8000	Գնոսալանիան	2500
Գասքոնիան	7000	Ալբանիան	2500
Գիլբերտիան	8000	Լէգամիան	2000
Գալէրիան	3700	Գինոս	900
Վանգարդիան	3700	Բրազոս	800
Լամարիան	3700	Լիսաբոն	800
Գամբիան	1800		

Ապրանքի տէրերուն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ ապահովագրեալներն հանելու համար իրենց երկանգեալ շրջիկ ոչնչանալի ժամանակէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութիւնք համար գիմեցէք.
ԷՊԳԱՐ ԼԻԼԼԻԱՆԻՆ
Գալատիա, Գրասենեակ
Գրաց։ 616 Կէն տեղը մեծագոյն
Գրասենեակ ՊԱՐԷՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՅԻՆ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ
Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1901 Սեպտեմբեր 16 (Ն. Տ.) երկուշաբթի օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ-ՇԷՀԻՐ ԳՕՆԵԱՑԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 224 Խառն Առտու		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴՐՕՂ Կառ. Թ. 223 Խառն Իրկն.	
Ժ.	Վ.			Ժ.	Վ.
12	—	մկն.	Էսկի-Շեհիր ժմն.	3	—
12	42	»	Կէօքմէն քարբք »	2	20
1	39	»	Սապօնտը բունար »	1	38
2	33	»	Ալաեունա »	12	42
3	15	»	Զեքիւրլեր »	11	53
4	10	»	Տէօյէր »	11	5
4	39	»	Իհսանիյէ »	10	20
5	3	»	Համամ »	9	53
5	14	»	Կազլիկէօլ համամ »	9	44
6	1	»	Աֆիոն Գարա Հիսար »	9	13
6	41	»	Գէօյիւք Զօպանլար »	8	20
7	36	»	Զայ »	7	33
8	21	»	Իսհագլու »	6	40
8	45	»	Եասսիան »	6	15
9	16	»	Աղ շեհիր »	5	53
9	48	»	Ազարի քէօյ »	5	13
10	30	»	Զավուշլը քէօյ »	4	35
11	8	»	Իլկին »	4	3
11	55	»	Գարաբն-Խանը »	3	9
12	50	»	Սէրայ-Ինի »	2	27
1	22	»	Մէյտան »	1	47
2	22	»	Բունար-Պաշը »	12	42
3	—	ժմն.	Գոնեա մկն.	12	—
իրկն.				առտ.	

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐԷՆ ԷՆԿԻՒՐԻԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 122 Խառն Առտու		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴՐՕՂ Կառ. Թ. 121 Խառն Իրիկն.	
Ժ.	Վ.			Ժ.	Վ.
1	—	մկն.	Էսկի Շեհիր ժմն.	11	—
1	44	»	Ագ Պունար »	10	18
2	24	»	Ալբիւ Քէօյ »	9	46
3	4	»	Պէյլիք Ախուր »	8	58
4	9	»	Սարիքէօյ »	8	1
4	58	»	Պիչէր »	7	4
5	35	»	Սասիէր »	6	27
6	9	»	Պէյլիք Քէօփրիւ »	6	—
7	3	»	Բօլաթլի »	5	16
8	21	»	Մայի Քէօյ »	3	49
9	15	»	Սէնճան Քէօյ »	2	47
10	—	ժմն.	Էնկիւրիւ մկն.	2	—
իրկն.				առտ.	

ՀԱՄԻՏԻԼ—ԱՏԱ-ԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառախումբ. Թ. 421 Խառն Առտու		Թ. 423 Խառն Իրիկ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴՐՕՂ Կառախումբ. Թ. 422 Խառն Առտու		Թ. 424 Խառն Իրիկ.	
Ժ.	Վ.	Ժ.	Վ.			Ժ.	Վ.	Ժ.	Վ.
4	37	6	12	մկն.	Ատա-Բազար ժմն.	5	43	7	23
4	55	6	30	ժմն.	Համիտիէ մկն.	5	25	7	5

ԱԼԱԵՈՒՆԷՆ ՔԼՕԹԱՀԵԱ

ԵՐԹ Կառախումբ Թ. 322 Խառն Առտու		Թ. 324 Խառն Իրկն.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառախումբ Թ. 321 Խառն Առտու		Թ. 323 Խառն Իրկն.	
Ժ.	Վ.	Ժ.	Վ.			Ժ.	Վ.	Ժ.	Վ.
2	35	12	45	մկն.	Ալաեունա ժմն.	2	—	12	5
2	55	1	5	ժմն.	Քէօթահեա մկն.	1	40	11	45